

DUHOVNO ZIVLENTE

LA VIDA ESPIRITUAL

LETO XXXI.

AVGUST 1964

Marijin kip v cerkvi Gospe Svete na Koroškem

Ameriški škof Fulton Sheen nas je poučil, kako lahko z rožnim vencem obiščemo pet kontinentov. Poglejte, nam je razložil, na vašem rožnem vencu je pet desetk, svet pa ima pet celin. Posvetite vsako desetko drugemu kontinentu. Ko boste končali z molitvijo, boste obšli cel naš planet in objeli v ljubezni vse narode.

Pri prvi desetki bom molil za Afriko. Na črnem kontinentu je 27 milijonov katoličanov. Trije milijoni se pripravljajo na sv. krst. Od štirih spreobrnjencev so trije Afrikanci. Vsako leto se Cerkev v Kongu, Ruandi in Urundiju poveča za 400 tisoč novih udov.

Pri drugi desetki bom molil za Ameriko. Tam, onstran Atlantika, je Severna Amerika, ki je v začetku našega stoletja bila še misijonsko področje, danes pa se lahko postavlja z odlično urejenim verskim življenjem. Pomislil bom tudi na Južno Ameriko, na veliko pomanjkanje duhovnikov in na nerešene socialne probleme.

Pri tretji desetki bom mislil na Eyropo. Tu je beli oče — Kristusov namestnik na zemlji. To je domovina tolikih svetnikov, tolikih apostolov, misijonarjev, mučencev, ki so jih Bogu dali krščanski evropski narodi; tu je zibelka krščanske kulture in središče skoraj vseh velikih gibanj v Cerkvi: karitativnega, liturgičnega, socialnega, misijonskega.

Pri četrti desetki bom molil za Oceanijo. Številna zrnca rožnega venca me spominjajo na tisoče otokov, ki so posejani po širnem oceanu. Indonezijski katoličani imajo ravno rožni venec za svoj znak.

Pri peti desetki bom mislil na Azijo. Tam je dežela vzhajajočega sonca — Japonska. Prva atomska bomba ni pomenila samo konca vojne, ampak tudi konec stare in začetek nove Japonske. Pomislil na Kitajsko, nad 600 milijonov ljudi, ki ne poznajo Kristusa! Tam je Indija z večjo skupino naših slovenskih misijonarjev, na katere smo lahko ponosni zaradi njihovega uspešnega delovanja. Pred mojimi duhovnimi očmi se zvrstijo države, kjer je prebivalstvo muslimanske vere. Spomnim se na edino državo v Aziji, ki je katoliška — Filipini; na hitro napredovanje Cerkve v Koreji.

Čutim, da sem slab in majhen pred tolikimi problemi. In vendar! Saj nisem edini, ki prosim Boga za vse to. Z menoj so milijoni duš. Z nami vsemi je Marija, Mati in Kraljica nebes in zemlje.

J. K.

Ob premišljevanju usode umrlih se nam stavi vse polno vprašanj. Eno takih vprašanj je, kako je z vicami. Kaj pravi o tem sveto pismo, kaj je njih bistvo, kakšno je trpljenje?

OČIŠČENJE V OGNJU

Vernemu človeku je razmišljanje o življenju po smrti vedno zanimivo, vedno aktualno. Zavedamo se, da nam je večnost blizu, da nas od vseh strani obkroža, da se vsak trenutek lahko pred nami odpre. Vsakdanje življenje, s stalnimi smrtnimi primeri, pričakovanimi in nenadnimi, nam kliče v spomin Gospodovo opozorilo: „Čujte torej, ker ne veste ne dneva ne ure“ (Mt 25, 13).

Sveta vera nas uči, da se človekova večna usoda odloči s smrtjo, pri posebni sodbi. Tisti, ki umrjejo v posvečujoči božji milosti in so njih duše brez vsakega, tudi najmanjšega grešnega madeža ter obenem proste vsakega dolga pred božjo pravico, gredo v večno življenje. Oni, ki umrjejo nespokorjeni v smrtnem grehu, so pogubljeni v pekel. O njih in drugih smo razmišljali v zadnjih številkah naše duhovne revije v luči božjega razodetja in nauka svete Cerkve.

Kaj pa je s tistimi, ki sicer umrjejo v posvečujoči milosti, niso pa prosti malih grehov in slabih nagnjenj in tudi še niso zadostili božji pravici za vse v življenju storjene grehe? Sveta Cerkev nas uči, da čaka te daljše ali krajše očiščevanje in zadoščevanje v vicah.

Poglejmo v mesecu avgustu, v katerega prvih dneh nas sveta Cerkev vabi k pridobivanju porciunkulskih odpu-

stkov za verne duše, kaj nam o tem skrivnostnem očiščevanju duš na drugem svetu pove katoliški nauk.

Verska resnica

Tridentinski cerkveni zbor, ki je proti reformatorjem branil katoliško, razodeto resnico tudi glede vic, izjavlja z nezmotljivo učiteljsko oblastjo: „Sveta katoliška Cerkev, razsvetljena po Svetem Duhu, oprta na sveto pismo in na staro izročilo očetov, je učila na svojih zborih in uči zdaj na tem vesoljnem zboru, da obstajajo vice in da se dušam, ki se tam nahajajo, pomaga z dobrimi deli vernikov, prav posebno s sveto mašno daritvijo.“ Tej dogmatični definiciji še dodaja naročilo: „Sveti zbor zato ukazuje škofom, naj se goreče trudijo, da bo ta zdravi nauk o vicah, ki so ga učili sveti očetje in cerkveni zbori, po krščanskih vernikih verovan, ohranjen, poučevan in v vseh krajih oznanjevan.“

Ko ta nauk o vicah uči, se sveta Cerkev po gornji slovesni izjavi opira na sveto pismo in starodavno izročilo.

Sveto pismo

Kaj uči glede vic sveto pismo? Reči moramo, da v njem zadevne izrec-

nega pričevanja ni najti. Sveto pismo nikjer naravnost ne pravi, da obstaja jo vice. So pa v njem izreki, ki obstoj vic kot nekaj gotovega predpostavljajo. Naj bodo ta mesta takaj v naše poučnje in potrjenje na kratko omenjena in razložena.

Prvo in glavno zadevno pričevanje najdemo v stari zavezi, ki nam potrjuje to vero judovskega naroda. V drugi knjigi Makabejcev je zapisan naslednji dogodek: V boju s sovražnimi Idumejci je padlo mnogo izraelskih vojakov. Ko so njih trupla pripravljali za pogreb, so našli pod njihovimi oklepi podobe malikov, ki so jih bili v boju zaplenili, kar pa je postava Judom prepovedovala. Vsem je bilo jasno, da so ti zaradi tega padli. Slavili so tedaj Gospoda, pravičnega Sodnika, ki razodeva, kar je bilo skrito. Potem so v molitvi prosili, naj bi se padlim storjeni greh popolnoma odpustil. Vrli Juda je navzoče opomnil, naj se varujejo greha, ker so na lastne oči videli, kaj se je zaradi greha zgodilo padlim. Med moštvom je nabral dvanajst (po novem prevodu dva) tisoč drahem srebra in jih poslal v Jeruzalem, da bi se opravila daritev za greh. Prav lepo in plemenito je ravnal, ker je mislil na vstajenje. Ko bi ne bil pričakoval, da bodo padli vstali, bi bilo odveč in prazno za rajinke moliti. Tudi je bil prepričan, da je tistim, ki so pobožno zaspali, namenjeno prelepo plačilo. Sveta in dobra je torej misel moliti za umrle, da bi bili grehov rešeni (12, 40—45).

Iz tega starodavnega svetopisemskega poročila jasno odseva vera v odpuščanje grehov in v možnost očiščenja na drugem svetu. Sveta Cerkev zato bere to berilo pri zadušni maši in obletnico smrti.

Gospod Jezus je to vero pri svojem ljudstvu našel in jo kot del celotnega verovanja predpostavljaj. V svojem učenju tudi on izrecno o vicah ni govoril. Ko pa je nekoč svaril pred grehi in kletvijo zoper Svetega Duha, ki so med vsemi najstrašnejši — grehi nevere, združeni s sovraštvom in kletvijo Boga —, je dejal, da se ta greh ne bo odpustil ne v tem življenju ne v prihodnjem (Mt 12, 32). Iz teh njegovih besed sklepamo, da se nekateri grehi odpuščajo na drugem svetu. V govoru na gori svari Jezus pred neko ječo, od koder nihče ne pride, dokler ni plačal zadnjega novčiča (Mt 5, 26). Tudi ta njegova izjava se po mnenju teologov nanaša na očiščevanje v vicah.

Apostol Pavel govori o tem skrivnostnem nostranskem očiščevanju v prvem listu Korinčanom. Pravi, da je kot moder stavbenik položil temelj, na katerega drugi zidajo. Kakšno je vsakterega delo, bo ogenj božje sodbe preiskusil. Kdor je na apostolov temelj pozidal zdrav nauk — apostol ga primerja z zlatom, srebrom in dragimi kamni —, bo prejel plačilo. Kdor pa nadzida nekoristen nauk — apostol pravi: les, seno, slamo —, bo njegovo delo v ognju božje sodbe zgorelo in bo trpel škodo, sam pa se bo rešil, vendar tako, kakor skozi ogenj (3, 10—15). Teologi vidijo v teh apostolovih besedah namig na trpljenje v vicah.

Pričevanje starega izročila

'Vera v obstoj vic in v možnost naše pomoči umrlim je ohranjena v spisih cerkvenih očetov in pisateljev že od prvih krščanskih stoletij dalje. Naj bodo tu nekateri omenjeni.

Sveti Ambrož meni, da morajo vsi rajni skozi očiščujoči ogenj. Gredo pa pravični skozi ta ogenj kakor Izraelci skozi Rdeče morje, neverniki pa kakor Egipčani; zanje je ta ogenj uničujoč, medtem ko pravične pripravlja za večni pokoj. Je to ogenj, v katerem zgorijo prostovoljni mali grehi. Gospod ga je pripravil za svoje izvoljene, da jih očisti diha smrti. Je popolnoma različen od ognja, ki je pripravljen hudobnemu duhu in njegovim privržencem.

Sveti Gregor iz Nise govori v enem svojih nagrobnih govorov: „Božja milost je tako uredila, da je vsak človek deležen tiste usode, ki si jo je izvolil. Že v tem življenju se lahko očisti po molitvi in dobrih delih. Pa tudi po smrti še lahko doseže očiščenje v ognju. Kadar se loči od telesa, bo spoznal naspromptje, ki je med krepostjo in grehom. Ne bo mogel biti deležen Boga, ako maščujoči ogenj ne izbriše njegovih madežev.“

Sveti Avguštin piše o tem v svoji knjigi o božji državi: „Časne kazni trpijo eni zgolj v tem življenju, drugi po smrti, drugi spet zdaj in potem. Tisti, ki jih po smrti pretrpijo, ne zapadejo večnim kaznim, ki čakajo nespokorjene grešnike po strogi božji sodbi.“ V drugih svojih spisih govori o očiščujočem ognju, v katerem se očiščujejo verniki po smrti in to dalj ali manj časa, kolikor bolj ali manj so ljubili minljive posvetne stvari. Ponižno prosi Boga, naj ga v tem življenju očisti, da bi bil rešen očiščevanja v onostranskem ognju. Mnenja je, da je ogenj v vicah hujši kot vse, kar more človek na tem svetu prestati.

Ta vera očetov v onostransko oči-

ščenje je ohranjena tudi v cerkvenem bogoslužju, kjer se že od prvih stoletij dalje za rajne moli in se zanje daruje sveta maša. Prav ganljivo je, kar piše sveti Avguštin o smrti svete Monike, svoje ljubljene matere, ki umirajoča prosi svoja sinova, naj ne skrbita preveč za njen pogreb, ko Bog za vse rajne dobro ve, kje njih trupla počivajo, pač pa naj se njene duše spominjata pri božjem oltarju.

Tudi stari nagrobni napisi izpovedujejo to vero v vice z željo po miru in tolažbi za pokojne in prošnjo po molitvah za njih dokončno odrešenje.

Razlog vic in njih bistvo

Vice so po eni strani delo neskončne božje pravičnosti, ki zahteva polno zadoščenje za naše grehe, po drugi strani pa so tudi delo božje usmiljene ljubezni, ker se nam po njih omogoča očiščenje po smrti. Ako bi Bog ne bil ustvaril vic, bi večina ljudi ne mogla v nebesa. Večno bi morali ostati v tistem stanju, v katerem jih je našla smrt. To stanje je v večini primerov tako, da je človek še poln slabosti in slabih nagnenj, ni se še očistil vseh malih grehov, ni še popolnoma zadostil božji pravici. Kam naj bi šle duše, ako bi ne bilo vic, da se v njih očistijo in Bogu zadostijo? Glede nebes je namreč rečeno, da „nič omadeževanega ne pride vanje“ (Raz 21, 27). Vice so zato, pri vsej svoji grenkosti, izredna božja milost.

V vicah so duše tistih, ki umrjejo v božji milosti, prosti smrtnega greha. Tako so torej duše v vicah svete duše, božje prijateljice. Ker se s smrtjo čas preskušnje konča, jim je milost božja

zagotovljena za večno. Potrjene v božji ljubezni ne morejo več grešiti. Večno zveličanje jim je po krajši ali daljši dobi očiščevanja zagotovljeno. V mislih na to sveta Cerkev v spominu za rajne, ki se moli pri vsaki sveti maši po povzdigovanju, pomenljivo pravi o vernih mrtvih, „da spijo spanje miru“. Ker pa se po smrti konča tudi čas zaslužnja, zato v vicah tega ni več. Dušam je po božji volji dana le še možnost zadostilnega trpljenja.

Česa se duše v vicah očiščujejo? Kot je bilo že omenjeno, so predmet očiščevanja še neodpuščeni mali grehi, pa tudi vzroki in posledice greha, to so slaba nagnjenja in časne kazni. Mnogi teologi mislijo, da se dušam po srečanju s Kristusom-Sodnikom, zaradi velikega kesanja in velike ljubezni vsi mali grehi v hipu odpustijo in da prav zaradi tega tedaj tudi preminejo vsa slaba nagnjenja. V tem primeru ostanejo za vice le časne kazni za storjene grehe, ki jih je treba odtrpeti. Spet drugi teologi tega mnenja ne sprejmejo in pravijo, da se popolno očiščenje in posvečenje duše ne izvrši v enem samem trenutku, ampak da je zato potreben daljši proces. Različnost teoloških mnenj nam priča, da je v vsem tem velika skrivnost, ki nam je Bog ni v celoti razodel. Eno in drugo mnenje se lahko naslanja na cerkveni nauk, ki govori na splošno o dolžnosti vredne pokore in popolnega zadoščenja.

Trpljenje v vicah

Sveta Cerkev govori na splošno o zadostilnem in očiščujočem trpljenju vic. Papež Klemen VI. pa v eni svojih učiteljskih izjav pravi, da so duše v vicah neki čas mučene po ognju.

Na to se naslanjajo teologi v svojih razpravah in so edini v mnenju, da je trpljenje v vicah, podobno kakor v peklju, dvojne vrste: začasna ločitev od Boga, kar je dušam glavna in najhujša muka in čutne kazni, povzročene po čutnem vzroku. Ali je to resnični ogenj kakor v peklju, ali pa je z besedo ogenj

izraženo le pekoče kesanje in hrepene-
nje vernih duš? Sveta Cerkev dopušča
eno in drugo mnenje. Medtem ko gr-
ška Cerkev pravega ognja v vicah ne
priznava, je v latinski Cerkvi skoraj
splošno mnenje teologov in tudi vera
krščanskega ljudstva, da je očiščujoči
ogenj v vicah pravi ogenj, kakor o njem
govori že omenjena izjava papeža Kle-
mena VI. in jo omenjajo tudi cerkveni
očetje.

Kazen začasne ločitve od Boga je
vsem dušam skupna, čeprav po svoji bo-
lečini ni pri vseh enaka. Glede čutnih
kazni pa so teologi mnenja, da ni go-
tovo, da bi jih vse duše v vicah trpele.
Pri mnogih, ki so umrli le s prav ma-
limi grehi, pa tudi iz drugih razlogov,
se Bog lahko zadovolji le s kaznijo za-
časne ločitve.

V starejših teoloških spisih pa tudi
v nekaterih zasebnih razodetjih se ome-
nja, da bi bile verne duše začasno mu-
čene po samih hudobnih duhovih. Teo-
logi danes to možnost na splošno za-
vračajo kot nepotrebno in neprimerno.
Zakaj naj bi se Bog posluževal hu-
dobnih duhov pri očiščevanju duš, ko to
lahko sam na najpopolnejši način ures-
niči? Poleg tega so duše v vicah božje
priateljice, ki so zmagale nad peklom.
Kako naj bi jih torej Bog, četudi le
začasno, izročil oblasti kneza teme? V
tem pogledu, pravijo teologi, nam ta-
kega pričevanja nekaterih zasebnih ra-
zodetij ni treba sprejeti.

Kaj naj si mislimo o silnosti trplje-
nja v vicah? Ali drži gori omenjeno
mnenje sv. Avguština, da je hujše, kot
vse, kar more človek na zemlji pre-
stati? Odgovor teologije pravi: Trplje-
nje v vicah je trpljenje drugega sveta

in je zato gotovo drugačno kot trplje-
nje na zemlji. Tam ni več časa, ni več
razmer in okolnosti, ki nas tu obdajajo.
Tam je spoznanje globlje in občutje ra-
hlejšje. Zato si trpljenja v vicah ne mo-
remo prav predstavljati, ker nas tu to-
liko stvari raztresa in moti, tam pa so
verne duše popolnoma vase zatopljene
in jih zato tudi njihovo trpljenje popol-
noma zajame. S tega vidika je trplje-
nje v vicah gotovo večje in silnejše
kot naše trpljenje na zemlji. Da bi pa
bila najmanjša kazen v vicah hujša kot
najhujše trpljenje na zemlji, tega nam
Cerkev ne zapoveduje verovati. Poleg
tega je tudi gotovo, da se s samim
procesom očiščevanja kazni vic zmanj-
šujejo, dokler ne pride ura odrešenja.

Ker je trpljenje v vicah drugega re-
da kot trpljenje na zemlji, ima tudi
svoje posebne lastnosti, ki jih naše tr-
pljenje vsaj v taki meri nima. Duše v
vicah trpijo prav gotovo s popolno vda-
nostjo in z najponižnejšim potrplje-
njem. Gotove večnega zveličanja, ki ga
več ne morejo izgubiti, se čutijo sredi
vsega svojega trpljenja mirne in sreč-
ne. Vedo, da jih Bog ljubi, in ta misel
jih napolnjuje z nepopisno tolažbo. Pol-
ne božje ljubezni se ljubijo tudi med
seboj na najpopolnejši način. Vsak lju-
bi bližnjega kakor samega sebe, ni spo-
ra, ni zavisti med njimi. Ljubezen De-
vice Marije, božjih angelov in svetni-
kov, molitev svete Cerkve in vsa po-
moč, ki jim jo pripravljajo verniki na
zemlji — vse to jih neizrekljivo tolaži
in kreпча. Na vse to je mislil sveti Ber-
nardin, ko pravi: „Čeprav duše v vi-
cah hudo trpijo, vendar je njihovo stan-
je srečnejše od teh, ki so na svetu.“
Sveta Katarina iz Genove pa piše v
svoji knjižici o vicah: „Mislim, da ra-
zen veselja blaženih v nebesih, ni vese-

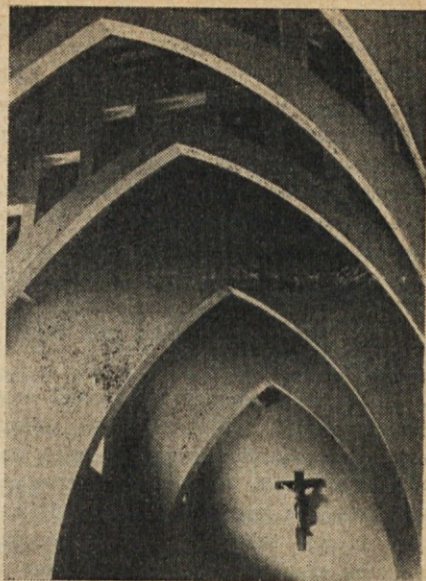
lja, ki bi se moglo primerjati z veseljem čistih duš v vicah.“

Pomoč dušam v vicah

Verne duše v vicah v svojem trpljenju nikakor niso same sebi prepuščene. Resnica o občestvu svetnikov nas uči, da je zmagoslavna, trpeča in vojskujoča se Cerkev na zemlji eno samo skrivnostno Kristusovo telo, ki mu je Kristus glava, Sveti Duh duša, njegovi udje pa so kljub različnemu stanju, v katerem se nahajajo, med seboj zvezani po ljubezni.

Po ljubeči uredbi božji moremo verniki na zemlji dušam v vicah mnogo in uspešno pomagati. Dobra dela, ki jih storimo in za verne duše darujemo, sprejema usmiljeni Bog kot odplačilo njihovega dolga. Ko oznanja sveta Cerkev to veselo resnico, omenja med temi dobrimi deli v prvi vrsti daritev svete maše; sem pa spadajo tudi naše molitve, naša zatajevanja, naše miloščine in končno vsi odpustki, ki jih moremo po volji svete Cerkve dušam v vicah nakloniti. Sveta Cerkev sama se kot skupna in ljubeča mati svojih rajnih otrok vsak dan spominja tako pri oltarju kot v svojih dnevnikih molitvah. Nobena duša v vicah ni zato popolnoma zapuščena.

Kako Bog to našo in svete Cerkve pomoč v prid vernim dušam sprejema? Gotovo z ljubečo naklonjenostjo, vendar obenem s popolno svobodo najvišjega Gospoda in Stvarnika. Duše v vicah so v božjih rokah, odmaknjene naši in svete Cerkve neposredni pomoči. Zato se vse, kar se na zemlji zanje dobrega stori, daruje Bogu v obliki prošnje. Kako, koliko in komu on našo pomoč na-

kloni, to je njegova skrivnost. Lahko pa s sveto Cerkvijo verujemo, da se milostno ozira prav na tiste, za katere ga prosimo in zadoščujemo.

Ako te duše pomoči več ne potrebujejo, jo Bog nakloni drugim, tako da nobeno naše dobro delo ne gre v izgubo. Ker nikoli ne vemo, kolik je dolg naših rajnih pred Bogom, niti koliko smo ga jim že pomagali odplačati, je po zgledu svete Cerkve pametno in primerno, da z opravljanjem dobrih del zanje nikoli ne prenehamo. Sveti Avguštin je pisal svoje slovite Izpovedi dvajset let po smrti svoje matere, svete Monike, pa ganljivo priporoča njeno dušo v pobožen spomin vsem tistim, ki bodo njegovo knjigo brali.

Kako pa je s pomočjo, ki jo dušam v vicah nudijo nebeščani, med njimi predvsem sveta Mati božja Marija?

Glede tega si nismo tako na jasnem kakor glede naše pomoči z zemlje. S smrtjo se neha čas zaslužnja in zadoščenja tudi v nebesih. Ker pa ostane vez ljubezni med vicami in nebesi nepretrgana, lahko s sveto Cerkvijo verujemo in zaupamo, da božja Mati Marija in vsi nebeški angeli in svetniki na svoj način za verne duše prosijo in posredujejo. Zlasti mora biti učinkovita zadevna prošnja božje Matere, ki je Mati Cerkve in je tako tudi Mati in Kraljica vic.

Ali morejo duše v vicah tudi same zase prositi? Kljub trdemu zakonu božje pravičnosti, ki so mu vice podvržene, se zdi to mnogim teologom verjetno. Saj so verne duše božje prijateljice in kot take se lahko priporočajo božjemu usmiljenju. Skoraj splošno pa je danes mnenje teologov in je taka tudi vera krščanskega ljudstva, ki je sveta Cerkev ne zavrača, da morejo duše v vicah prositi za nas in nam s svojo priprošnjo pomagati v naših potrebah in stiskah. Kako pa za nas in za naše potrebe in stiske vedo, ko še niso deležne blaženega spoznavanja v Bogu? Zadevne vezi ljubezni se v njih ohranjajo po spominu, dalje jih nove duše, ki se jim v vicah neprestano pridružujejo, obveščajo o nas in o dogodkih na svetu, pa tudi Mati božja in božji angeli ali morda tudi sam Sveti Duh jim to spoznanje posredujejo. Vse to je zares nadvse ganljivo in tolažljivo.

Nekaj posebnih vprašanj

Kje so vice? Po skoraj splošnem mnenju teologov in vernega ljudstva so vice neki določeni kraj, na katerega so duše v svojem očiščevanju vezane. Ta kraj se v latinski Cerkvi in tako tudi

pri latinskih narodih imenuje purgatorij, kar pomeni kraj očiščevanja. Hrvatje mu prav tako pravijo čistilište. Nemci ga imenujejo fegefeuer, to je očiščujoči ogenj. Mi mu pravimo vice, pa ne vem, odkod bi ta izraz izhajal.

Če verujemo, da so vice neki poseben kraj in to tudi sveta Cerkev v izjavah papežev in cerkvenih zborov nakazuje, pa vendar ni mogoče nič gotovega reči, kje in kakšen bi ta kraj bil. Veliki teolog Suárez je bil mnenja, da je nekje v središču zemlje, blizu pekla. Ko se je Kristusova duša na križu ločila od telesa, je šla dol v predpeklo, nekje blizu tam naj bi bile tudi vice. Vse to je le mnenje, v resnici pa ostane vprašanje o kraju vic božja skrivnost.

Ali je veliko število onih, ki gredo skozi vice v nebeško veselje? Samo Bog to ve. V nebesa morejo neposredno po smrti vstopiti le tisti, ki so popolnoma čisti, vsi prežeti od božje ljubezni, v katerih dušah ni prav ničesar več, kar bi jih moglo ovirati v ljubečem združenju z Bogom. Ali je takih veliko? Sveta Cerkev veruje, da gredo naravnost v nebesa nedolžni otroci, zato se ob njih pogrebih bolj veseli kot žalosti in se v svojih molitvah Bogu zahvaljuje za nezasluzeno milost, ki jim jo je izkazal. Isto se zgodi verjetno s krščanskimi mučeniki, ki so za Boga darovali svoje življenje. Kako pa je z ostalimi? Tu se mnogi teologi nagibajo k mnenju, da njih število ni prav veliko. Ko smo lani razmišljali o zveličavnih sadovih bolniškega olja, smo videli, da mnogi pripisujejo temu zakramentu izredne učinke. Kdor ga prejme z živo vero, velikim zaupanjem in iskrenim kesanjem, ga to sveto maziljenje lahko pripravi za takojšen vstop v nebeško

slavo. Pa se oglašajo drugi in vprašujejo: Koliko pa je takih, ki bi ta zakrament prejeli s tako popolnim razpoloženjem? Spričo številnih slabosti in napak, ki nas spremljajo skozi življenje, je po mnenju teh zelo verjetno, da gre skoraj normalno pot odraslih v nebesa skozi vice. Iz nekaterih zasebnih razodetij zvemo, da so bili celo svetniki, ki jih kot take častimo na oltarjih, na poti v nebesa začasno zadržani v vicah. Kot smo videli, je bila to misel nekaterih cerkvenih očetov. Verni kristjani se zato ponižno in vdano pripravljamo na onostransko očiščenje, ki ga Bog svojim izvoljencem omogoča v vicah. Kako ponižna in ganljiva je v tem oziru poslovilna beseda škofa Rožmana, ki mi jo je napisal v svojem poslednjem pismu: „Nasvidenje v vicah, ako me Bog vsaj v vice milostno sprejme.“

Kako dolgo traja očiščevanje duš v vicah? Po nauku Cerkve ne preko sodnega dne. Na sodni dan se bodo vice končale. Glede posameznikov je gotovo, da je čas tega očiščevanja vsakemu odmerjen po meri njegovih grehov in njegovega zadolženja. Lahko pa Bog koga s hujšim trpljenjem preje očisti kot drugega, ki ga v lažjem trpljenju dalj časa pusti trpeti — tako misli sveti Tomaž. Proces očiščanja lahko dolgo traja, lahko pa je tudi kratek ali celo trenuten. Določati čas za posamezne primere in osebe, bi bilo neprimerno in nespametno. Božje razodetje nam glede tega nič ne pove. Zasebna razodetja o tem in vsem pa je treba sprejemati s pridržkom in s previdnostjo. Tako je papež Aleksander VII. obsodil mnenje, da noben človek ne ostane v vicah nad dvajset let. Ta obsodba noče trditi, da več za mnoge trajajo dalj časa, le to

hoče reči, naj v tem pogledu ničesar nepremišljeno ne sklepamo. Tudi to je božja skrivnost.

Vera v vice vzbuja in ohranja v kristjanih misel na drugi svet. Podpira jih v resnem trudu za krščansko življenje, ki obstaja v tem, da se varujemo greha in delamo dobro, ko jim pretresljivo govori o neskončni božji pravičnosti in svetosti. Skesane grešnike ta vera tolaži v njihovi smrtni uri, ko jim zagotavlja možnost posmrtnega očiščenja in duhovno pomoč občestva svetnikov. Na zemlji preostale, ki jih morda žalosti misel na trdo in krivično ravnanje s pokojnikom, pa ta vera pomirjuje, ko jim omogoča dejansko in učinkovito po-pravo teh krivic.

Prav posebno naj nas vera v vice spodbuja k ponižnemu in potrpežljivemu prenašanju vsakdanjih križev in težav, pa tudi izrednih preskušenj, s katerimi nas Bog na zemlji obiskuje. Vedeti moramo, da že majhno tostransko trpljenje, ako ga vdano sprejmemo in nosimo, po svoji zadostilni moči daleč presega tudi dolgo trpljenje v vicah. Tostransko trpljenje ima namreč svojo zadostilno moč v našem prostovoljnem sprejetju, trpljenje v vicah pa je dušam brezpogojno naloženo v kazen. To, kar se prostovoljno potrpi, pa je Bogu neprimerno bolj všeč, kot to, kar se trpi po sili. Duhovni pisatelji pravijo, da je pred Bogom vdano trpljenje na tem svetu v primeri s trpljenjem v vicah, kakor če bi primerjali zlato s srebrom ali s kako drugo manj vredno kovino.

Naj nas torej skozi bridkosti in križe tega življenja stalno spremlja ljubezen in Jezusov opomin: „S svojim potrpljenjem boste zveličali svoje duše“ (Lk 21, 19).

Alojzij Košmerlj

Kardinal Jakob Lercaro, predsednik liturgične komisije, kateri je papež Pavel VI. poveril izvedbo koncilskih liturgičnih odlokov, je v svoji knjigi: „K maši bratje“ v novi luči pokazal sv. mašo — shod božjega ljudstva.

Sveta daritev je: šola Jezusovih učencev; shod za božje češčenje posvečenih, da darujejo Bogu v slavo popolno daritev; zedinjenje „božje družine“ okoli Očetove mize in počivališča „karavane“, ki roma po zemlji proti nebesom.

Maša ali sveti shod se začne primerno s pesmijo. Ta se imenuje vstopni spev, ker spremlja vhod svetega spreveda, ko gredo mašnik in služabniki k oltarju in se ustavijo pred njim v spoštljivi molitvi. Po vstopnem spevu so druge pesmi, ki so jih sčasoma dodali in sicer: Kyrie — Gospod usmili se... in Gloria — Slava — hvalnica sveti Trojici.

Uvodu sledi šola Jezusovih učencev. Ta poteka takole: Mašnik, predstojnik shoda, pozdravi ljudstvo in ga povabi k molitvi. Nato moli v imenu vseh navzočih. Potem moli dve berili, med katerima je pesem. V govoru, ki se imenuje „homilija“, mašnik berili razloži.

„šola Jezusovih učencev“ se konča z izpovedjo vere v božji nauk, ki smo ga slišali.

Nato je shod ali z grško besedo „ecclesia“ tistih, ki so posvečeni, da dajo Bogu dostojno češčenje z daritvijo. Najprej mašnik pozdravi vernike, nato se ta del razvije v dva dela: v pripravo darov in v veliko duhovniško molitev.

Gre namreč za to, da darujemo Bogu daritev, ki je njega vredna. Toda če bi mogli tudi darovati vse veseljstvo, noben ustvarjen dar ni vreden Boga. Vendar je Bog vesel, če mu darujemo kaj od tolikih darov, ki nam jih je dal; zato mu darujemo kruh, vino in vodo, ali darujemo denar, ki je tem stvarjem med ljudmi enakovreden. Ta del imenujemo pripravo darov.

Nad temi darovi nato duhovnik, ki je dobil po zakramentu sv. mašniškega posvečenja Kristusovo duhovniško oblast, moli veliko molitev, ki se imenuje „anafora“. Po tej molitvi, ki vsebuje besede, s katerimi je Jezus posvetil kruh in vino, se naši ubogi in malenkostni darovi spremenijo v Telo in Kri Jezusa Kristusa. Njega — Kristusa — brezmadežno, neizmerno žrtev daruje-

mo Očetu in mu damo s tem čast in slavo, ki je njegovemu neskončnemu veličastvu primerna.

Zedinjenje božje družine poteka prav tako običajno in naravno, kakor poteka družinski obed. Družina je zbrana okoli domače mize, na kateri je oče razdelil kruh, ki je sad njegovega truda in jih hrani ter jim daje moč, da rastejo, obenem pa tudi utrjuje njihovo družinsko povezanost. — Dobri Bog je sprejel naše revne darove kruha in vina in jih spremenil v telo in kri svojega Sina, čeprav podobi kruha in vina ostaneta, sedaj nam da, da bi nahranil naše duhovno življenje in za poroštvo večnega življenja, ta kruh, ki je zares Kruh iz nebes, Jezusov Kruh, Telo in Kri svojega Sina.

Zedinjenje „božje družine“ okoli Očetove mize se začne z molitvijo otrok k Očetu, z očenašem, ki je krščanska molitev v najodličnejšem pomenu besede. Za očenašem pride lomljenje kruha. To lomljenje kruha je bilo nekdanj, ko so še uporabljali velike domače hlebe, nekaj naravnega, danes pa ima simbolični pomen. Ta obred poudarja bratske vezi, ki vežejo vse vernike in iz njih ustvarjajo eno družino, zbrano okrog iste mize in deležno istega kruha.

Duhovnik, ki je oče družine, moli po „Jagnje božje“ najprej tri zasebne molitve ter se potem obhaja s podobama kruha in vina. Nato otrokom, ki

med petjem pristopajo k obhajilni mizi, pokriti s prtom, razdeli božji kruh.

Po obhajilu se zahvaljujemo in prosimo. Mašnik pozdravi zbrane vernike, jih povabi k molitvi, ki jo opravi sam, verniki pa, kakor navadno, mašnikovo molitev potrdijo in zapečatijo s svojim „Amen“.

Shod božjega ljudstva se zaključi z mašnikovim pozdravom, kateremu verniki odgovore; z odslovitvijo: „Ite missa est“ in mašnikovim blagoslovom.

Končno je sv. maša tudi počivališče karavane, ki roma proti nebesom. Cerkev živi na zemlji, toda nima tukaj svojega končnega cilja, nima tukaj stalnega bivališča. Na zemlji je utaborjena, tu ima samo šotore; njeno bivališče, njena domovina so nebesa.

Kako se pa ta vidik Cerkve kaže pri maši? V tem, da sv. maša ni kak nepremičen shod vernikov. Tri dele maše označujejo tri procesije: uvodna procesija duhovnika in strežnikov, ki gredo iz zakristije k oltarju; darovanjska procesija vernikov, ali tistih, ki so od vernikov pooblašteni in nesejo k oltarju darove zbranih vernikov; procesija božjih otrok, ki se bliža svoji mizi za obhajilo. Tako maša kristjana spominja na njegov večni cilj, obenem pa Cerkev v njenih bojih podpira z živo mislijo na nebesa.

Cerkev danes želi vernikom približati sv. mašo; približajmo se ji tudi mi!

A. S.

Če hočemo med krščanskimi krepostmi dati upanje v res pravi okvir, moramo pogledati tudi, v kakšnem razmerju je s krepostjo krščanske ljubezni.

Nekateri pravijo, da je upanje samo nekakšna duhovna sebičnost, ki išče le svoje sreče, ljubezen pa je čista, ker išče le božjo slavo brez ozira na lastno srečo ali nesrečo. Cerkev obsoja tako pojmovanje krščanskega upanja in uči, da **Bog hoče naše upanje** bolj kot kaj drugega, ker se nam prvenstveno razodeva kot Dobrotnik in Odrešenik.

Taki, ki govore o čisti, popolni ljubezni, se prav hudo motijo, da se človek sam, z lastnimi močmi dvigne k Bogu, ko smo vendar popolnoma odvisni od Njega, ki nam daje življenje; smo otroci, ki brez Očeta nič ne morejo, grešniki, ki nujno potrebujejo Odrešenika, če mislimo, da mi iz lastne moči lahko kaj storimo za božjo čast in slavo, to ni nič drugega kakor človeška domišljavost. Brez njega ne moremo nič. Za nas je in mora biti Bog neskončno usmiljenje in dobrot. Zato Cerkev dosledno in vztrajno uči, da je tudi pri grešniku, ki ne živi več v milosti božji, vsak najmanjši košček upanja, pa naj ima še tako človeške razloge, dobra stvar, ki je ne smemo zametati, ker je prav to tista odprtina, skozi katero more prodreti božja dobrot.

Upanje je pred ljubeznijo. Bog je v svojem bistvu ljubezen. Ta ljubezen spočne v nas upanje in nas po njem vleče k sebi. V komer je ta resnica res živa, ne živi v temi, ima zares globoko duhovno življenje. Vrednost upanja v človeku je neprecenljiva. Z lahkoto se upre „lažnjivcu od začetka“, ki je odtrgal od te ljubezni prva dva človeka, ko jima je naslikal Boga kot nekakega nasilnika, ki človeka pritiska ob tla, in jima obetal, da bosta sama postala kakor bogova.

Krščansko upanje v nas zbudi božja dobrot. Prav zaradi tega nas upanje vodi nazaj k svojemu viru-dobroti božji. Zato se moramo zavedati, da je krepost **upanja, božja krepost**, ne nekaj človeškega, sebičnega. Prav lepo nam to kaže prilika o izgubljenem sinu. Oče misli in govori samo o sinu, ki je izgubljen in spet najden. Pri sinu zbudi misel na očetovo dobroto in ljubezen upanje, da ga bo oče spet sprejel. Upanje je krepost popotnikov, ki se vračajo k očetu — k ljubezni. Kolikor močnejše je upanje, toliko bolj vnema k ljubezni. Upanje tli tudi po grehu. Ko se pa človek iz greha dvigne, začne rasti ljubezen, ki človeka notranje prenovi. Upanje s tem seveda še ne izgine, ampak nam neprestano kaže božjo ljubezen, katere polnosti bomo v večnosti deležni. Upanje je v nas začel Bog, ljubezen je naš odgovor Bogu na to. Ljubezen upanje izpopolnjuje, ne uničuje; je nekako duša upanju; zato je mlačnost v upanju znak mlačnosti v ljubezni.

Obsojati človeško hrepenenje po sreči je tudi zmota. Bog je dal to hrepenenje in ostane prazno, neizpolnjeno, dokler ga ne napolni Bog. Sv. Avguštin pravi: Nemirno je naše srce, dokler se ne spočije v Tebi, moj Bog. Greh tega hrepenenja ne more nasititi, ampak ga le razočara. Le božja ljubezen ga more nasititi. Upanje prav zaradi tega duše ne dela sebične, ampak jo pred sebičnostjo brani, ker jo vodi k Bogu. Bog nam podari možnosti, da moremo potem mi Njemu kaj dati.

Kaj pa ljubezen do bližnjega? Ali ima kako zvezo z upanjem? Prav gotovo; saj je ista kot ljubezen do Boga. Kakor ljubezen zajema vse, tako mora tudi upanje upati v rešitev vse skupnosti, ne le posameznika. Kristus, naše edino upanje, je glava enega samega telesa. Iz ljubezni do svojega telesa-Cerkve, se je daroval. Tako bomo tudi mi iz ljubezni do svojih bratov, vsak dan bolj trdno upali na zveličanje vseh. Bog nas kliče, da po njegovem zgledu razlivamo na vse ljubezen, ki je plemenita, sočutna, ki zna sebe pozabiti in vse odpustiti. To se pa doseže z upanjem na veselo zmago skupnosti v Kristusovem telesu v nebesih, kjer bomo končno vsi združeni.

Upanje nam mora biti prav posebna vaja v ljubezni do bližnjega in slavljenju Boga. Saj tega daru upanja, ki nam ga je dal Bog, ne smemo uživati sebično, obdani od revščine in obupanosti, ki nas obdaja, ampak ga moramo z vso ljubeznijo in dobroto izžarevati, da s svojo toploto premaga mrz obupa okrog nas. Zato pa mora biti v nas krepost krščanskega upanja zares pristna, nenarejena.

J. Kn.

tehnik

I. NAŠA DOBA — TEHNIČNA DOBA:

- Kaj je tehnika:

Tehnika je skupek znanstvenega znanja, s katerim človek naravne prvine presnavlja in z njimi zadosti tvarnim življenjskim zahtevam in potrebam.

- Tehnika je izrazita oznaka sodobnega sveta:

1. zato ker je hitri razvoj tehnike v enem stoletju tako močno spremenil način življenja;

2. zato, ker je odločilno vplivala na potek zgodovine v vseh njenih odtenkih na socialnem, političnem, gospodarskem, vojaškem področju, v mednarodnih vprašanjih itd.;
3. zato, ker je ustvarila posebno, novo, **tehnično** miselnost.

II. MESTO TEHNIKA V DRUŽBI:

- Je vmesni člen po katerem se je izvršila ta sprememba v družbi:
 1. z odkritjem prirodoslovnih zakonov, ki so sad tihega in marljivega raziskovanja znanstvenikov v laboratorijih ali opazovanj v naravi;
 5. ali pogosteje tako, da tehnik vsa dognanja povzame, jih organizira, praktično izvede in jih nudi industriji na razpolago.
- Tehnika sama zase se ne more uveljaviti, če ne sodelujejo vzajemno **tehnika, delo in kapital**:
 1. raziskavanja in poizkusi zahtevajo velike vsote denarja; prehod iz laboratorija v tovarno, v industrijo je nemogoč brez pomoči kapitala;
 2. prav tako je vedno potrebno tudi delo: od zgradb in opreme laboratorijev do izdelave novih predmetov. Kljub še tolikšni avtomatizaciji bo še vedno potrebno nadzorstvo človeka;
 3. tehnik naj upošteva to odvisnost drug od drugega in medsebojno povezanost.

III. NEVARNOSTI TEGA POKLICA:

- **Tehnični duh**:
 1. ta zavaja v zmoto, ki obstaja v napačnem pojmovanju tehnike, kot da je ta, zadnji cilj vsega človeškega teženja. Dalje je značilno za tehnični duh: tehnika zaradi tehnike, ne da bi jo podredili kakemu višjemu cilju; neskončni napredek te snovne civilizacije: to naj bi bil zadnji cilj današnjega človeka;
 2. ta nevarnost grozi tehniku bolj od blizu, ker je v vednem stiku s snovjo, ali ker je v okolju, kjer je priznana malikovanje tehnike;
 3. slabe posledice tehničnega duha:
 - **verske**: kadar se človek čuti tehnično vsemogočnega, vera opeša ali popolnoma usahne. V to vodi napačni ponos nad očarljivo

sodobno tehniko. V modernem življenju pogosto ni prostora za Boga, „ker ga ne potrebujemo, ker sami sebi zadostujemo“;

- **socialne:** če postane tehnika najvišja vrednota in pravilo življenja, potem se red zaobrne: človek služi tehniki in ne tehnika človeku. Da je družinsko življenje razbito, da se gode socialne krivice, vse to ni važno, važno je doseči vedno večjo in boljšo proizvodnjo.

4. toda to ni prava tehnika:

- prava tehnika ni v nasprotju z vero: tehnika zahteva veliko znanja in poznavanja narave in njenih zakonov. Človek pride do neke meje, ko ne more več naprej s svojimi zmožnostmi. Če je iskren, bo nujno priznal Boga nad seboj;
- tehnika ne zadosti človekovega razuma, ker postaja le pri snovi, človek pa je iz telesa in duše, zato teži še naprej;
- tehnika je le sredstvo za izpolnitev človekovega materialnega življenja, a tudi v tem pogledu jo mora človek obrniti v dobro bližnjega in lajšanje revščine in lakote na svetu.

● Razredni egoizem:

1. zakaj tolikšna razlika med tehnikom in ne-tehnikom, med inženirjem in ne-inženirjem, med višjim in nižjim, med tehnikom in delavcem?
2. univerzitetni naslov in diploma ne smeta vzeti naravne preprostosti in iskrenega medsebojnega občevanja. Nasprotno, z znanjem moremo le koristiti sočloveku.

IV. ODNOS TEHNIKA DO KAPITALA:

● Poklicne dolžnosti:

1. te ga vežejo na sodelovanje s kapitalom, deloma je od njega odvisen;
2. ker je delo tehnika splošno dobro plačano in cenjeno, ne sme tega splošnega mnenja zlorabljeti, ker ga ne opraviči od vestnosti in odgovornosti;
3. njegova odgovornost, kot vseh na splošno, sega preko njegovega dela, dela naj za skupno dobro.

● Moralno zgleden:

Tehnik navadno ne more vplivati neposredno na vodstvo podjetja, a deloma lahko, ker je:

1. intelektualni element v podjetju, če je potrebno lahko opozori na morebitne nepravilnosti;
2. je vez med kapitalom in delavcem, kot posrednik lahko veliko koristi.

VI. ODNOS TEHNIKA DO DELAVCA:

1. Delavci naj ne bodo služabniki inženirjev in tehnikov, ampak le sodelavci pri istem podjetju, čeprav z različno izobrazbo in usposobljenostjo.
2. Pomankljivosti, nerodnosti pri delu naj spregleda in iskreno pouči kako je določeno delo treba izvršiti. Večkrat niso sami krivi, da nimajo njegove izobrazbe, kot nima on morda zasluge, da je mogel doseči svoj poklic.
3. Vodi naj jih z dobrim in živim zgledom. Ne poslušajo radi mnogih načel, zlasti če prihajajo z viška, ampak hočejo njih uresničitev. Sveti naj jim z zgledom, ne z besedo.

J. Re.

sprašujete — odgovarjamo

Cerkev se skuša modernemu človeku približati med drugim tako, da sama sebe neprestano reformira. Tudi drugi vatikanski koncil ima predvsem ta namen reforme cerkvenega življenja.

V zvezi s tem reformnim gibanjem v Cerkvi mi prihaja na misel, da bo morda Cerkev kako spremenila svoje stališče do razporoke in tako tudi na tem področju prišla modernemu človeku nasproti.

Ali je kaj verjetnosti za to?

Odgovor je zelo kratek in nedvoumen: ne! Ne samo da ni verjetno, niti možno ni, da bi glede neločljivosti zakona Cerkev tudi za las spremenila svoje dosedanje stališče. Razlog je v tem, ker to absolutno presega njeno oblast.

Cerkev je res v nekem reformnem zagonu. S tem znova dokazuje, da ni nekaj mrtvega, preživelega, temveč živa in življenje oblikujoča sila. Vendar so tej njeni volji po reformi postavljene neke meje, ki ne more preko njih. Ta meja

je vse tisto, kar ji je Kristus izročil v varstvo z nalogo, da posreduje neokrnjeno človeštvu vseh časov in krajev. To je razodeti nauk, verski in moralni, ter bistvene določbe glede bogočastja in posvečevalnih sredstev. Pri tem Cerkev ne more ničesar spremeniti.

Ena takšnih razodetih resnic je pa resnica o nerazdružnosti zakonske vezi. Bog sam je hotel in hoče, da je zakon neločljiv. Kristus je to voljo svojega Očeta v celoti potrdil in zakonu dal še večjo trdnost, ko ga je povzdignil v zakrament. Cerkev ta nauk spoštljivo sprejme in po njem uravnava življenje svojih vernikov. Absolutno bi pa presegalo njeno moč, ko bi to božjo določbo kakorkoli omilila ali celo odpravila. Zato lahko Cerkev glede tega nauka za Kristusom ponavlja: Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle!

Treba je dobro vedeti, kakšen je nauk božji in zato tudi Cerkve o zakonski neločljivosti. Marsikakšne težave in celo neutemeljena očitanja Cerkvi imajo svoj vir pogosto v pomanjkljivem poznanju zadevnega njenega nauka. Kaj torej Cerkev uči o nerazdružnosti zakonske vezi? Njen nauk lahko strnemo v naslednje trditve:

1. Vsak zakon je po notranje nerazvezljiv.

2. Veljavno sklenjeni, a še ne dovršeni krščanski zakon more Cerkev razvezati iz zelo važnih razlogov.

3 Veljavno sklenjenega in izvršenega krščanskega zakona ne more razvezati nobena človeška oblast — razveže ga le smrt enega od zakoncev.

Vsaka od teh trditev potrebuje nekoliko razlage.

Prva pravi, da je vsak zakon, naj bo krščanski ali poganski po notranje nerazvezljiv. Nerazvezljiv po notranje pomeni, da ga sama zakonca ne moreta nikdar razveljaviti, naj bi imela še tako tehten razlog in tudi če bi bila oba soglasna za razvezo. Ali pa ga kdo drugi more razvezati? Samo papež ga v izrednih primerih v dobro vere enega ali obeh zakoncev more razvezati, toda le če gre za zakon med dvema poganoma ali med enim poganom in enim kristjanom ali — kakor takšna zakona tudi imenujemo — če gre za nekrščanski zakon in polkrščanski zakon, od katerih nobeden ni zakrament. Vemo, da so papeži to svojo oblast, zlasti v zadnjem času, tudi že nekajkrat uporabili. Zadnji zakon med dvema poganoma je npr. razvezal že papež Janez XXIII.

Druga trditev pravi, da more v izrednih primerih papež razvezati celo krščanski zakon, torej zakrament, da le zakon ni bil še izvršen. Izvršen pa je zakon, ko zakonca prvič po poroki postaneta po besedah svetega Pavla „eno meso“, izvršita torej dejanje, ki nanj zakon bistveno meri. Seveda more tudi to le iz zelo tehtnih razlogov. Takšen razlog je npr. če eden od zakoncev stopi v red in tam naredi slovesne redovniške zaobljube. Ta popolna predaja Bogu razveže prejšnji zakon in da preostalemu zakoncu pravico do nove poroke. Drug takšen razlog je npr. nepremagljiv odpor enega zakonca do drugega, za katerega pa prej nista vedela, kot se prav lahko zgodi pri porokah na daljavo ipd.

Tretji stavek pa pravi, da je veljavno sklenjeni in izvršeni krščanski zakon absolutno nerazvezljiv — ne moreta ga razvezati ne sama zakonca in tudi nobena druga človeška oblast, ne Cerkev, še manj seveda država. Takšen zakon razveže samo smrt.

Predpostavlja se seveda najprej da je bil zakon res veljavno sklenjen. Ta opomba ni brez pomena. Včasih se namreč zgodi in celo ne tako redko, da sta se dva poročila na videz po vseh cerkvenih in božjih predpisih, pa je vendar manjkal kakšen bistveni pogoj za veljavnost zakona in tako do pravega zakona nikdar ni prišlo. To se lahko zgodi, če npr. duhovnik, ki ju je poročal, ni imel zato veljavnega pooblastila, ali pa je njun zakon onemogočal kak razdiralen zadržek, ki pa zanj nista vedela. Če se takšna bistvena napaka pozneje kdaj odkrije in navidezna zakonca spoznata, da pravzaprav nista zakonita mož in žena, se seveda napaka največkrat da popraviti. Če pa se ne da ali pa je „zakonca“ na noben način nočeta popraviti, potem Cerkev mora razglasiti, da je bil zakon od vsega početka neveljaven in da sta zato navidezna zakonca prosta, kot sta bila na dan pred svojo neveljavno poroko. Jasno je, da v tem primeru ne gre za razvezavo zakona, temveč le za razglasitev, da zakon nikdar ni obstajal. Dve bistveno različni stvari!

Potem pa mora biti izpolnjen še drugi pogoj: ta, da gre za krščanski zakon, torej zakon med dvema krščenima (tudi če sta protestanta ali pravoslavna).

Samo krščanski zakon je hkrati tudi zakrament, medtem ko je vsak drug zakon le naravna zakonska pogodba. Vsak zakon je seveda svet in po svoje trden, a le zakon med dvema krščenima ima posebno nadnaravno svetost in dostojanstvo, ker je simbol Kristusove zveze s Cerkvijo in vir posebnih nadnaravnih milosti, česar vsega nekrščanski zakon nima. V tem dostojanstvu in svetosti ter simbolizmu pa je utemeljena tudi zadnja in absolutna trdnost krščanskega zakona pred nekrščanskim. Kakor je Kristusova zveza s Cerkvijo nerazdružljiva in večna, tako je tudi krščanski zakon kot simbol te zveze nerazdružljiv in dosmrten.

Zadnji pogoj, ki mora biti izpolnjen, če naj je krščanski zakon res absolutno nerazvezljiv, pa je, da je bil zakon izvršen. Kaj to pomeni, je bilo povedano že zgoraj. Samo izvršeni krščanski zakon namreč na popolen način — kolikor je to seveda sploh v moči človeškega — simbolizira realno predajo Kristusa svoji Cerkvi in po njej človeštvu z vsemi svojimi darovi in milostmi, z vsem samim seboj. S prvo popolno zakonsko predajo sta zakonca postala eno v ljubezni — eno, ki naj bo po božji zamisli dokončno in zato nerazvezljivo.

To je nauk Cerkve — nauk božji — o nerazvezljivosti zakona. Ker nauk božji, ga mora človek ponižno sprejeti. Tudi danes! Zakaj danes kot včeraj in dokler bo človeštvo na zemlji živelo, bo veljalo: kar je Bog hotel nerazvezljivo, tega naj človek ne razvezuje.

p. A. Kukovica

Po vsem svetu je nastalo razburjenje zaradi Hochhutove drame Namestnik. Glavna misel tega dela je, da se Pij XII. ni postavil proti Hitlerju ob preganjanju Judov.

PIJ XII. NA ZATOZNI KLOPI

Volk dlako menja, čudi pa ne.

Ta pregovor ne velja samo za komunizem, ampak tudi za nemški nacionalni socializem, ki je bil osnova Hitlerjeve strahovlade.

Res je, da je ta strahovlada propadla in da komunizem predstavlja časovno večjo nevarnost, kot jo je ali jo nemški nacionalni socializem, vendar zgrešenosti te ideologije, te herezije nihče ne sme omalovaževati. Vsak dan beremo o novih procesih proti vojnim zločincem, ki so izvrševali Hitlerjeve morilske ukaze. Te nemške zločince, nosilce in izvrševalce Hitlerjeve ideologije love po vsem svetu. Procesi pred nemškimi sodišči odkrivajo vse grozote, neštete zločine, ki jih more vršiti le človek brez vere v Boga, le človek, ki je v službi brezbožne, nečloveške ideologije.

Veliko število knjig je bilo po zadnji vojni izdanih tako v Nemčiji, kakor drugod po svetu, ki skušajo opisati vsa grozodejstva, ki so jih Hitlerjevi rablji izvrševali v imenu nacional-socialistične ideologije. Milijski nedolžno pobitih obtožujejo nemški narod, ki se je dal zapeljati po Hitlerju v tako strašna grozodejstva. Namen tega članka ni

opisovati nastanek in rast hitlerizma v Nemčiji in njegove strašne zločine v drugi svetovni vojni in v letih pred njo, ampak opozoriti na odrsko delo mladega, 32-letnega nemškega pisatelja, protestanta Rolfa Hochhut-a z naslovom „Namestnik“ (Der Stellvertreter, angl. Reputy), ki je v močnejši meri kakor dosedaj katerakoli knjiga predstavilo na živ način vso grozotnost dejanj, ki so jih nemški nacisti izvajali nad židi z namenom, da bi vse žide v Evropi do kraja iztrebili. Toda pri tem v imenu „zgodovinske resnice“, kakor on pravi v tem odrskem delu (delo bi trajalo sedem ur, a ga predvajajo le v skrajšani obliki), obtožuje papeža Pija XII., Vatikan in jezuite kot sokrivicke strahotnega preganjanja židov pod Hitlerjem.

Sedanji papež Pavel VI. je še kot kardinal Montini poslal dne 26. junija 1963 angleškemu katoliškemu tedniku „The Tablet“ pismo v zadevi Hochhutovega dela „Namestnik“. To pismo je list objavil 6. julija 1963. V njem kardinal Montini izraža svoje začudenje nad tem delom in zavrača krivične obtožbe papeža Pija XII.

Ker je ta poskus preložitve krivde

nemškega naroda na druge ali vsaj razdelitev krivde na druge nastal prav v dobi številnih sodnih procesov proti hitlerjanskim rabljem in pa v dobi, ko prav katoliška Cerkev s toliko ljubeznijo dela, da bi združila ves krščanski svet okoli Kristusa in dosegla z vsemi verami, ki izpovedujejo vero v Boga, čim prijaznejše stike in tudi sodelovanje v dobro vseh ljudi, bo morda zelo koristno, ako skušamo odkriti, kako je mogel Hochhut tako krivično obtožiti papeža Pija XII. in ga na odru prikazati v tako skrajno odbijajoči luči.

Razprave o tem delu so zavzele mednarodni obseg, zlasti v zvezi z uprizoritvami v Angliji, Švici, v New Yorku in nameravano uprizoritevijo v Tel-Avivu (Izrael). Glavna ost tega odrskega dela je proti pokojnemu papežu Piju XII. in Vatikanu. Pija XII. prikazuje kot hladnega političnega špekulanta, brez srca. Avtor pravi, da je uporabil

samo zgodovinska dejstva, iz katerih sledi, da papež Pij XII. ni hotel reševati Judov in pred vsem svetom obsoditi hitlerizma, kar vse bi bil lahko storil, ako bi hotel.

Znani zgodovinar in sociolog dr. Edgar Alexander (živi v New Yorku), ki je dosedaj izdal tri znana dela in sicer „Hitlerjev mit“ (1937), „Cerkev in družba v Nemčiji“ (1952) in „Adenauer in nova Nemčija“ (1957) in ki bo letos izdal novo delo pod naslovom „Hitler in papež“, je šel stvari do dna in odkril zanimive podatke o pisatelju Hochhutu samem. Nekateri podatki o Hochhutu so uporabljeni tudi v tem članku.

Ugotovitve zgodovinarja Alexandra gotovo odkrivajo notranje razloge pisatelja Hochhuta, zakaj je tako potvoril zgodovinska dejstva o papežu Piju XII.

Hochhut in njegovi pristaši ter z njimi celo nekateri židovski krožki so z vso odločnostjo zanikali, da bi delo „Najemstnik“ imelo kakršnokoli načrtno protikatoliško ali še posebej protipapeško ost. Hochhut je dejansko opravičeval svojo nasilno kritiko papeža Pija XII. s tem, da je on sam (Hochhut) bil globoko pretresen zaradi tragičnega trpljenja in usode evropskih Židov.

Iz Hochhutovega zagovora bi torej upravičeno sklepali, da je gledal in še gleda herezijo protižidovstva in protikršćanstva kot ideološko, moralno in politično osnovo nacional-socialistične ideologije in kot miselni predpogoj za nacistični program ubijanja.

Zaradi tega, ker je Hochhut pojasnil to svojo simpatijo do žrtev nacističnega klanja, je res presenetljivo, da je Hochhut vse do l. 1959 (leto, v katerem

je začel zbirati material za svoje odrsko delo) bil goreč založnik in pobornik protijidovskega in protikatoliškega pisanja in risb nemškega satirika in humorista Wilhelma Buscha (1837—1908). Edino Hochhutovo literarno udejstvovanje pred delom „Namestnik“ je bil uvod k zbranemu delu Wilhelma Buscha (založnik: Sigbert Muhn Verlag, Gutersloh, l. 1959, 2260 strani v dveh delih). Hochhut pravi v svojem uvodu naravnost bahaško tudi tole: „Ne samo, da je urednik (Hochhut) dobil presenetljive možnosti, ampak je sprejel tudi nekatere dolžnosti, da ustvari klasično izdajo, ki bo pritegnila celo otroke (!!!), delo, ki bo vabljivo in ki bo zadostilo najrazličnejšim zahtevam.“

Hochhut je zvesto sledil tem uvodnim izvajanjem, ko je urejal Buschovo delo. Ni pomišljal uvrstiti v to zbirko („ki bo pritegnilo celo otroke“) tiste protijidovske in protikatoliške blasfemične spise in risbe, ki so naredile Buscha ljubljenca protijidovskih in protikatoliških nacistov ne samo v času Bismarcka in cesarja Viljema, ampak tudi v času Hitlerjevega tretjega „reicha“. (Kdor se zanima za tekste in risbe W. Buscha v izdaji iz l. 1959, ki jo je uredil Hochhut, naj se potruži v kako boljše knjižnico.)

Poleg protijidovskih satir je v Buschovem zbranem delu (1959) tudi šest neokrnjenih protikatoliških satir s slikami. Naravnost prostaško in blasfemično se norčuje iz katoliške duhovščine, posebno jezuitov.

Nacisti v Hitlerjevi dobi so bili tako navdušeni nad Buschem, da so l. 1943 izdali v monumentalni obliki Buschevo zbrano delo v treh zvezkih (uredil Bu-

schev nečak Wilhelm Noeldeke) in imevali to delo „klasiko“ tretjega „reicha“. Ironija je, da Hochhut v izdaji, ki jo je on uredil, hvali nacistično izdajo iz leta 1943 „kot še vedno vodilno zbirko njegovih (Buschevih) del.“

Morda je le „slučajno“, da se Hochhut v svojem delu „Namestnik“ zaletava na podoben način proti duhovnikom, kot se je Busch v svojih delih. Nič pa ni bolj karakteristično za Hochhuta, kakor da je v svojo Buschevo zbirko vključil najbolj blasfemično norčevanje iz dogme o Marijinem brezmadežnem spočetju (kot verska resnica razglašeno l. 1854).

Človeka naravnost pretrese Hochhutova dvojnost, ki v „Namestniku“ zavzema mesto tožnika, ki uči moralo papeža Pija XII., jezuite in Vatikan.

Urednik Buschevega zbranega dela iz leta 1959 je gotovo izpričal, da je sovražstvo do Judov, jezuitov, Vatikana in do katolicizma sploh, vsrkal v letih, ko je bil v vrstah Hitlerjeve mladinske organizacije (Hitlerjugend). To je ustavilo njegovo moralno, intelektualno in politično dozorevanje.

Zopet pa moramo ugotoviti, da samo iz njegovega dela „Namestnik“ ni mogoče dolžiti Hochhuta antisemitizma (protijidovstva). Toda, ker dela najbolj odkrivajo človekovo osebnost, nam Hochhut sam najbolj razkriva svojo miselnost, vsaj tista, kakršno je imel leta 1959 z izdajo Buschevega zbranega dela. Pri tem se nam vsiljuje vprašanje, ali je mogoče njegovo dokazano krivično obdolžitev papežaj Pija XII., jezuitov in Vatikana, pripisati samo njegovi intelektualni, moralni in politični nezrelosti? Ali je morda nestrpen

protestant? Ali mu je kot bivšemu članu „Hitlerjugend“ žal propadlega nemškega nacionalsocializma? Ali je morda v službi neonacizma, ki od časa do časa ne samo v Nemčiji, ampak tudi po drugih deželah kaže svoje rožičke. Komu v korist bi sicer Hochhut na tako umazan način blatil enega najodličnejših papežev katoliške Cerkve, ki so ga zlasti nemški katoličani šteli med svoje najboljše prijatelje in zavetnike?

V letih 1948—1952 je pisec tega članka bil v službi pri IRO v Avstriji. IRO je imela v službi tudi veliko avstrijskih uradnikov. Veliko teh avstrijskih uradnikov, zlasti med dekleti, je bilo nekoč v Hitlerjevih organizacijah in niso veliko skrivali svoje nacistične miselnosti. Vsi ti so že takrat v ostrih debatah krivili papeža, da je on kriv, da bi jih moral opozoriti, in celo, da je dovolj bogat, da bi bil rešil vse Jude in druge, ki so bili pobiti po nemških koncentracijskih taboriščih, tako bi ne moglo biti za Nemce oz. Hitlerja nobenega problema itd. Ko ste jih vprašali, če hodijo sedaj kaj v cerkev, je bil njih odgovor: „Zakaj bi hodili, saj lahko živimo dobro brez Cerkve.“ Očividno so si tolažili svojo vest z najbolj bedastimi obtožbami drugih, predvsem papeža.

Zaman sem jim razlagal, da je katoliška Cerkev že l. 1937 z znano okrožnico „Mit brennender Sorge“ opozorila Nemce in ves svet na nevarnost nemškega nacional-socializma. Zdi se, da je to spregledal tudi Hochhut, po mojem mnenju hote spregledal, in namenoma postavil papeža Pija XII. na zatožno klop. Res je, da je okrožnico „Mit brennender Sorge“ izdal papež Pij XI. Toda že tedaj so o tem povsod pisali, da

je pri sestavi okrožnice bistveno sodeloval kardinal Pacelli, kasnejši papež Pij XII., ki je poleg nemških škofov samih najboljše poznal razmere oz. nevarnosti nemškega nacional-socializma. Kardinal Pacelli je bil od l. 1917 pa do l. 1929 papeški nuncij v Berlinu. Kot papeški legat je kardinal Pacelli, takrat državni tajnik Vatikana, na romanju v Lurdu dne 28. aprila 1935 govoril 250.000 romarjem in že takrat udaril po hitlerizmu takole:

„Naciji so v resnici samo revni posnemalci (plagijati), ki odevajo stare zablode z novim leskom. Ni nobene razlike, če se združujejo pod zastavo socialne revolucije, ali če jih vodi napačna zamisel o ureditvi sveta in življenja, ali če so obsedeni od rasne supersticije ali kulta krvi.“

Tako je kardinal Pacelli, papež Pij XII., še pred izidom papeške okrožnice „Mit brennender Sorge“, torej mnogo prej, preden je bil izvoljen za papeža, zavzel zelo jasno stališče do nacional-socializma. Prav zato so ga fašisti v Italiji odklanjali in sovražili.

Ko je v marcu 1939 šlo za izvolitev naslednika Piju XI., sta se tako Mussolini kakor Hitlerjeva Nemčija odločno izjavili proti možnosti izvolitve kardinala Pacellija za papeža, ker jima je bilo znano njegovo mišljenje. Dan po izvolitvi je berlinski „Morgenpost“ zapisal: „Izvolitev kardinala Pacellija ni v Nemčiji sprejeta z zadovoljstvom, kajti vedno je bil nasproten nacizmu in je praktično on določal politiko Vatikana pod njegovim prednikom.“

(Nadaljevanje)

Ing. Jože Sodja

Sveto pismo opisuje nastanek človeka. S sodobno znanostjo je svetopisemsko pisanje tako malo v skladu. Kaj je hotel pisatelj svetega pisma povedati? Kaj je resnica o izvoru človeka?

potem je Bog naredil človeka

Po opisu božje sedemdnevnicе začne pisatelj natančneje slikati nastanek človeka. Tudi pri tej pripovedi je treba dobro ločiti zgodbo samo, obliko pripovedi in nauk, ki ga hoče avtor povedati. Poglejmo v naslednjem vse troje.

zgodba

Bog je naredil zemljo in nebo, a zemlja je bila še brez vse vegetacije. Bog namreč še ni pošiljal dežja in ni še bilo človeka, ki bi kanaliziral reke po zorani zemlji.

Tedaj je naredil Bog človeka. Hebrejsko ime zanj je adam, kar pomeni zemljak ali po smiselnejši razlagi oče vseh živih. Naredil ga je Bog iz prahu zemlje in mu vdihnil v obličje oživljajočega duha. Tako je človek iz dvojega: iz prahu in iz duha. Pri duhu misli pisatelj po vsej verjetnosti na dih, dihanje, življenje, morda tudi na dušo.

Potem je Bog naredil vrt v Edenu. Eden je stepa, vrt sredi nje je oaza sredi puščave. Bog je človeku bivališče skrbno pripravil: vrt je zasadil z okrasnim in sadnim drevjem. Sredi vrta je bilo drevo življenja in drevo spoznanja dobrega in hudega. Drevo življenja naj bi s svojimi sadeži dajalo človeku nesmrtnost, ob drevesu spoznanja pa sta Adam in Eva kasneje praktično spoznala razliko med dobrim in zlom.

Vrt je bil na vzhodu. Namakala ga je reka, ki se je potem delila na štiri veletoke z imeni: Fison, Gehon, Tigris in Evfrat. Tigris in Evfrat sta znana: izvirata skoraj skupaj na armenskem predgorju, tečeta vzporedno in se izlivata v Perzijski zaliv. Danes enačijo Fison s Fasisom, ki izvira na podnožju Ararata in se izliva v Črno morje. Gehon bi bil Geuhum er-Ras, ki se izliva v Kaspijsko morje.

Bog je človeka postavil v vrt: tega naj bi on obdeloval in varoval. Obenem mu je Stvarnik prepovedal jesti od drevesa spoznanja. Šlo je za preizkušnjo človekove pokorščine. Če jo bo dobro prestal, bo potrjen v svojih posebnih darovih, med njimi v daru nesmrtnosti.

Bog se tedaj zamisli: vse je popolno, le nekaj manjka Adamovi sreči. Manjka mu drugo razumno bitje, ki ga bo izpopolnilo in s katerim bo mogel deliti svoje skrbi in veselje. Bog tedaj privede pred Adama vsa živa bitja, da jim ta da imena, a zanj se ne najde primerna pomočnica. Tedaj pošlje Gospodar Adamu trdno spanje, med spanjem mu vzame eno rebro, njegovo mesto napolni z mesom, iz rebra mu pa naredi ženo. Takoj mu jo predstavi in Adam jo spozna kot nekaj svojega. Imenuje jo možinja. Oba skupaj sta šele popoln človek.

oblika pripovedi

Slog pripovedi je tak, da nam je takoj jasno, da imamo opravka s povsem novim dokumentom o človekovem izvoru: poln je prenašanja človeških potez na Boga, preprost, slikovit. Verjetno je to najstarejši dokument, kar jih uporabljaja Peteroknjižje. Navdihnjeni pisatelj je našel dve poročili o stvarjenju prvega človeškega para: obe je vzel, ne da bi mala nasprotja popravljaj, ju napisal enega ob drugem ter prepustil bralcu, da ju spravi v sklad.

Ob branju poročil nastane vprašanje, ali se je vse res tako dogajalo, kot o tem pisatelj piše, ali pa je vse le podoba nekih duhovnih dogajanj. Najverjetnejše je vsa zgodba velika parabola ali prilika, ki jo je pisatelj dobil od prednikov ali jo pa sam sestavil, da z njo na razumljiv način pove preprostim vernikom osnovne resnice o zvezi med Bogom in človekom. V Kristusovi pridigi najdemo vse polno takih prilik: vzel jih je iz narave ali pa jih sam sestavil (npr. priliko o usmiljenem Samarijanu ali o izgubljenem sinu), da je preprosto pojasnil najvzvišenejše resnice. V priliko o človekovem izvoru je pisatelj vpletel tedanja ljudska pojmovanja o stvareh, o katerih je govoril. Ob tej osnovni ugotovitvi ni težko razumeti posamezne dele pripovedi.

Bog je poln človeških lastnosti: kakor lončar oblikuje Adamovo telo iz ilovice, sam posadi drevje v raj, vse živali pripelje pred Adama, kirurg je, ko prvega človeka uspava in mu vzame rebro ter praznino izpolni, kasneje bo krojač, ko bo naredil prvo obleko. Tako podobo o Bogu imajo preprosti nomadi, tako vzame pisatelj v svojo pripoved.

Ko opisuje nastanek prvega človeškega telesa, se spet posluži ljudske predstave. Preprost človek ve iz izkušnje, da se človeško telo v zemlji nekako v zemljo spremeni. Kaj je bolj naravnega kot sklepati, da je bilo tudi iz zemlje narejeno? Ker prihaja dihanje, znamenje življenja, iz nosnic, je tudi kaj razumljivo, da Bog mrtvemu telesu po isti poti vdihne življenje.

Avtor hoče narisati vso srečo, ki jo je prvi človek na zemlji užival. Ker je spis namenjen ljudem, živečim na revni zemlji brez vode, se ozira pisatelj prav na njihov položaj in naslika srečo kot oazo sredi stepe: njegovi verniki bodo v tej podobni čutili, kako zares srečen je bil prvi človek. A zakaj pisatelj tako natančno opisuje raj z imeni določenih rek? Mogoče zato, da pove, da je

bil raj zares na zemlji, to je, da je bil človek v prvem srečnem stanju res na zemlji, ali pa je ta opis dodatek učenega glosatorja.

Navdihnjeni pisatelj začenja pripravljati dramo, ki se bo v raju odigrala. Zato opozori na skrivnostno drevo sredi raja in na božjo prepoved. Tudi to drevo je verjetno samo simbol nekih višjih duhovnih dejstev, ob katerih se je usoda odločila. Drevo življenja je najbrž podoba obljube, da prva človeka ne bosta umrla, če bosta Bogu zvesta. Drevo spoznanja pa je simbol njune svobode: če se bosta Bogu uprla, jima bo ta prinesla smrt.

Pripoved o ustvarjenju žene ima namen pokazati dopolnilno vlogo žene v zakonu. Opis se začne z namigovanjem na skrivnostno privlačnost med možem in ženo. V mozevi naravi je nagnjenje v drugo bitje, ki ga pa še ni. To zadnjo ugotovitev pokaže pisatelj z prizorom, ko Bog pripelje pred Adama vsa živa bitja. Jasnó je, da je ta prizor le plastična ugotovitev resnice, da mož še nima sebi primerne bitja. Ustvaritev žene iz moževega telesa je prav tako le podoba za ugotovitev, da je žena prav toliko vredna kot mož.

Vseh omenjenih podob nikakor ne smemo razlagati dobesedno. V prejšnjih časih je dobesedna razlaga povzročila vrsto vprašanj, ob katerih se danes nasmihamo. Sholastiki so se npr. spraševali, koliko reber je imel Adam, preden je bila oblikovana Eva.

nauk sam

Z gornjo parabolo nima namena sveti pisatelj znanstveno pojasniti vprašanja o izvoru človeka, pač pa poudarja glede izvora to, da človek prihaja od

Boga. Z besedami „Naredimo človeka po svoji podobi in sličnosti!“ suponira, da je človek vrstno različen od ostalih živih bitij, pa obenem namiguje na neposredni božji poseg pri vdihnjenju duše. Avtor se ne dotakne vprašanja, ali se je človeško telo razvijalo iz nižjih vrst in je Bog dušo ustvaril šele, ko je bilo telo primerno, da nosi dušo, ali pa je Bog ustvaril človeka tudi po telesu naravnost. Tako ni ne pristaš ne nasprotnik razvojne teorije telesa.

Dalje je poudarjena posebna božja previdnost s človekom, krono stvarstva: Bog ga hoče narediti srečnega, skrbno mu pripravi udobno bivališče na zemlji.

Vendar je človek odvisen od Boga in v svoji svobodi omejen: to hoče izraziti prepoved, ne jesti od drevesa sredi raja. Absolutni gospodar vsega je Bog sam.

V zgodbi najdemo nauk o božjem izvoru zakona in o bistveni enakosti moža in žene. Proti zmotam starodavnosti hoče avtor pokazati, kako stopa žena v prvotne božje načrte, kakšna je njena vloga v zakonu in njeno poslanstvo v družbi.

Ljubezen med zakoncema mora biti večja kot ljubezen do staršev: zato mož starše zapusti, da se pridruži svoji ženi. Namen te zveze je prenos življenja, otroci. Kristus vidi v stavku, da bosta oba eno telo, trditev o nerazvezljivosti zakona.

Tu je dalje nauk, da človeštvo izhaja iz enega para. Nasprotni nauk poligenizma ni vzdržljiv. Avtor suponira, da je po grehu prvih staršev ostalo vse človeštvo močno nagnjeno v greh. Izvirni greh je mogel preiti na vse ljudi le tako, če vsi izhajamo iz prvih staršev.

Končno so v pripovedi še nekatere druge trditve: ta, da je bil raj na zemlji in ni le privid domišljije, ta, da je Bog človeku ukazal delati že pred grehom in torej delo ni kazen za greh, in v prepovedi ta, da naj bo človek to, kar je po božji volji, in naj si ne želi biti več.

B. R.

Verjetno niste še nikdar natančno prebrali in premislili, kar govori duhovnik ob poroki. In vendar so besede polne vsebine: so nekak program za življenje v novem zakonu.

POROKA

Končno je nastopil dan, ki sta ga oba, ženin in nevesta tako željno pričakovala: poročni dan. Kljub temu ali pa prav zato sta verjetno nemirno spala, zadnjič vsak na svojem domu. Polna pričakovanja in nemira vstaneta k novemu, edinstvenemu dnevu v njunem življenju. Morda se zbudi še zadnji hip rahel dvom, če je res vse dobro premišljeno, če ta dan res pričenja srečno pot v dvoje. Tudi zadnje priprave, ki so se morda zavlekle globoko v noč, imajo svoj delež pri tem nemiru. Prisrčna jutranja molitev povrne srcu mir.

Za ženina je velik del sitnosti že opravljen. Njegova praznična obleka ne zahteva prevelikih skrbi in ceremonij. Drugače je seveda z nevesto. Ona hoče biti, razumljivo, danes še posebno lepa. Kdo bi ji zameril njene zadnje predporočne skrbi z lasmi in s skrbno izdelano in pripravljeno poročno obleko? Domači in ožji prijatelji ji z vso ljubeznijo pomagajo pri tem. Dušo pa krepi mirna vest po dobri in temeljiti spovedi, ki sta jo opravila prejšnjega dne. Hočeta kot otroka božja nastopiti novo življenje. Zato bo njun zakon tem lepše sklenjen, čim bolj se bosta udeležila vseh blagoslovov in milosti poročnega obreda.

Točno ob napevedani uri izstopi nevesta v spremstvu svoje priče iz avta

pred farno cerkvijo. Ženin jo s svojo pričo in župnikom že pričakuje pri lepo okrašenem oltarju. Takoj ko vstopi v cerkev nevesta, se oglase orglje. Te jo spremljajo do oltarja. Tu jo sprejme ženin in takoj se prične poročni obred.

Poročni obred

Pred njiju stopi župnik, da v imenu Cerkve blagoslovi njun zakon. Najprej ju nagovori, da jima še bolj osveži zavest tega velikega trenutka.

„Cenjena ženin in nevesta! Privedla vaju je semkaj pred božji oltar skrivnost ljubezni, da se nerazdružno zedinita v svetem zakonu in tako položita temelj krščanski družini. Prava zakonska ljubezen pa je tista, katere nas je učil Jezus Kristus, ki je rekel: 'Mož bo zapustil očeta in mater in se bo pridružil svoji ženi in bosta oba eno telo.' Glejta, ta odločilni trenutek življenja je zdaj pred vama. Prišla sta semkaj, da skleneta zvezo pred pričami in pred samim Bogom, da On to zvezo potrdi in vama da svojo zakramentalno milost, ko izrečeta v ljubezni porojeno odločilno besedo: 'Hočem'. Nebesa ali pekla nosi v sebi vajina odločitev. Nosi vajino večnost z Bogom združeno, ali večnost od Njega na veke odtrgano; zvestoba, ki jo danes sebi in Bogu ob-

ljubita, bo odločevala, kakšen bo vajin delež.

Vera v medsebojno poštenje mora biti tako močna, da že v kali zatre vsako ljubosumnost; mora biti tako močna, da tudi senca nevere ali sumnje ne bo mogla v zakonu skaliti vajine čiste sreče. To vero v medsebojno zvestobo pa naj vama utemeljuje in goji trajna zavest, da živita pred živim Bogom in sta večno njemu odgovorna za vsako dejanje.

Ljubezni v zakonu se učita iz apostolovih besed, ko zvezo ženina in neveste primerja zvezi Kristusovi z njegovo Cerkvijo. Ljubil je Kristus svojo Cerkev in se v ljubezni zanjo daroval. Tudi vidva se tako ljubita. Ljubezen ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega; vse opraviči, vse upa, vse prenaša, ljubezen nikoli ne mine.

Prava ljubezen je po svojem bistvu združena z žrtvami. Podobna je ognju; ogenj ne gori, če ne použiva samega sebe, tako v zakonu ni prave ljubezni, če mož sebe ne žrtvuje ženi in žena sebe možu, oba skupaj pa vse otrokom. Težke so večkrat te žrtve, a naš Zveličar je prelił srčno kri za to, da je z njo ustanovil tudi zakrament zakona in zakonskim zaslužil božjo pomoč za težke ure življenja, katerim nihče ne uide.

Bodita drug drugemu luč kreposti; bodita luč otrokom, če vama jih Bog da in kolikor jih vama je odločil po svoji previdnosti. Otroci so biseri, ki jih Gospod veseljstva ljubi in bo nekoč terjal zanje odgovor.

Ljuba ženin in nevesta! Vidita torej, kako sveta in odločilna je ta ura za vaju. Bog blagoslovi vajino zvezo,

da bi ves čas življenja tudi vidva to uro zakona blagrovala in živela kot ena duša in eno srce v veseli zavesti svoje sreče in v resni zavesti svoje odgovornosti, dokler Bog — gospodar življenja — ne pretrga te lepe zveze s smrtjo.“

Poln zavesti pomembnosti dogodka poslušá sedaj ženin župnika, ki se obrača nanj z besedami: „Ker pa mora ta sveta zveza biti sklenjena z resnično voljo, premišljeno in svobodno, vprašam tebe, krščanski ženin: ali hočeš tu navzočo nevesto vzeti za svojo pravo ženo po obredu svete matere Cerkve?“ — Kratek molk in že ženin odgovori jasno: „Hočem.“ Takoj nato se obrne župnik k nevesti: „Prav tako vprašam tebe, krščanska nevesta: ali hočeš tu navzočega ženina vzeti za svojega pravega moža po obredu svete matere Cerkve?“ Kratek dih in že odgovarja nevesta, vsa presunjena po veličini trenutka svoj: „Hočem.“ In v tem trenutku sta pred Bogom in Cerkvijo za celo življenje mož in žena. Obred, ki sledi, to na poseben način potrdi.

Župnik reče neposredno po privolitvi mladoporočencev: „V večje potrjenje tega svetega dejanja si dajta zaročna prstana in roke.“ Ko si dasta desni roki in jih držita sklenjeni, duhovnik govori: „Sklenitev rok pomeni, da tu pred Bogom in krščansko družbo sveto potrdita, da v nobeni sili in bridkosti drug drugega ne bosta zapustila, marveč v zvestobi in ljubezni skupaj ostala, dokler vaju smrt ne loči.“ Nato duhovnik njuni sklenjeni roki ovije s štolo v podobi križa; položi na oviti roki svojo desnico in pravi: „Zvezo svetega zakona, ki sta jo tukaj vpričo Cerkve sklenila, naj Bog potrdi, kakor jo tudi

jaz v imenu Cerkve božje priznam, potrdim in blagoslovim. V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen.“ Odvije štolo in reče: „Bog vama daj milost in blagoslov. Amen.“

Nato duhovnik blagoslovi poročna prstana z molitvijo: „Blagoslovi, Gospod, ta prstana, ki ju v tvojem imenu blagoslavljam: da bosta ta dva, ki ju bosta nosila, ohranila med seboj popolno zvestobo, ostala v tvojem miru in tvoji volji ter živela vedno v vzajemni ljubezni. Po Kristusu Gospodu našem. Amen.“ Sedaj ženin natakne prstanec nevesti in nevesta ženinu na prstanec leve roke, duhovnik pa reče: „Vzemita prstan, ki naj vaju vedno spominja, da zvestobo, ki sta si jo zdaj obljubila, do smrti ohranita v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen.“

Neposredno nato sledi poročna maša, da s posebnimi milostmi in posebnimi blagoslovi obogati novoporočenca za njuno novo življenje.

Poročna maša

Izredno lepe molitve te maše še posebej pokažejo, kako velik je zakrament svetega zakona. Že vstopna molitev nam govori o tem. „Bog Izraelov naj vaju zveže in on sam, ki se je obeh edincev (Tobija in Sare) usmilil, naj bo z vama... In zdaj, Gospod, stori, da te bosta bolj in bolj slavila.“ V prošnji z globoko vero prosita z mašnikom: „Usliši nas, vsemogočni in usmiljeni Bog, naj to, kar mi opravljamo kot služabniki, tvoj blagoslov popolnoma dopolni.“

Globoko v dušo se vtisnejo mladi ženi in mlademu možu besede sv. Pav-

la v berilu: „Žene naj bodo svojim možem podložne, kakor Gospodu; zakaj mož je glava ženi, kakor je Kristus glava Cerkvi, sam odrešenik telesu. Kakor je pa Cerkev podložna Kristusu, tako tudi žene svojim možem v vsem. Možje, ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus Cerkev ljubil in sam sebe zanjo dal... Ta skrivnost je velika; jaz pa pravim: v Kristusu in v Cerkvi. Vsekako tudi vi: vsak naj svojo ženo ljubi kakor sam sebe, žena pa naj moža spoštuje. „Kot odmev na te velike resnice slavi ženo stopniški spev: „Tvoja žena bo kakor rodovitna trta ob tvoji hiši. Tvoji otroci kakor oljčne mladike okrog tvoje mize.“

V evangeliju Jezus sam potrdi nezavezljivost zakona: „Tisti čas so pristopili k Jezusu farizeji, da bi ga skušali. Rekli so: ‘Ali je možu dovoljeno

ženo odsloviti iz kateregakoli vzroka?' Odgovoril jim je: 'Ali niste brali, da ju je tisti, ki je od začetka stvaril, ustvaril kot moža in ženo in rekel: Zaradi tega bo mož zapustil očeta in mater in se pridružil svoji ženi in bosta oba eno telo. Zatorej nista več dva, ampak eno telo. Kar je torej Bog združil, tega naj človek ne loči.'

Morda še nikdar doslej nista tako čutila potrebo božje pomoči kot sedaj. Zato z vso vero in zaupanjem izročata pri darovanju svojo bodočnost Bogu. „Vate upam, Gospod, rekel sem: Moj Bog si ti, v tvojih rokah so moji dnevi.“ In še: „Sprejmi, prosimo, Gospod, daritev, ki ti jo darujemo za to sveto zakonsko zvezo, ter bodi delu, ki si mu dobitljiv početnik, tudi moder vodnik.“

Po spremenjenju, po očenašu se mašnik obrne k poročencema in moli poseben blagoslov za nevesto: „Gospod, bodi milostljiv našim ponižnim prošnjam in dobitljivo podpiraj svojo ustanovo, ki si jo postavil za razmnoževanje človeškega rodu, naj se to, kar ti zvežeš, ohrani s tvojo pomočjo. Po Gospodu... O Bog, ki si s svojo silno močjo vse iz nič ustvaril, ki si naredil početke vesoljstva ter človeku, ustvarjenem po božji podobi, na tak način dal ženo kot nerazdružno pomočnico, da si ženinemu telesu dal začetek iz moževega telesa, hoteč s tem pokazati, da se nikoli ne sme ločiti, kar si hotel, da je nastalo iz enega; o Bog, ki si zakonsko vez posvetil s tako vzvišeno skrivnostjo, da si v zakonski skupnosti dal podobo Kristusa in Cerkve; o Bog, ki ženo zvežeš z možem in od početka urejeno skupnost obdariš s tistim blagoslovom, ki edinega ni vzela ne kazen za izvirni greh ne obsodba ob vesoljnem

potopu; ozri se milostno na to svojo služabnico, ki te prosi mogočnega varstva, ko hoče stopiti v zakonsko skupnost. Naj nosi jarem ljubezni in miru; zvesta in čista naj se poroči v Kristusu in naj vedno posnema svete žene: naj bo ljuba in draga svojemu možu kakor Rahela, modra kakor Rebeka, naj živi dolgo in naj bo zvesta kakor Sara; naj v njej začetnik greha ne izvrši nobenega izmed svojih del; naj se vedno drži vere in zapovedi, z enim možem poročena, naj se ogiblje prepovedanega občevanja, svojo slabost naj krepko zavaruje z resnim življenjem, naj bo po vedenju dostojanstvena, po sramežljivosti spoštovanja vredna, po nebeškem nauku dobro vzgojena; bodi blagoslovljena s številnim zarodom, bodi hvalevredna brez graje; dospe naj v pokoj blaženih in v nebeško kraljestvo, oba pa naj vidita otroke in njih otroke do četrtega rodu ter dočakata zaželeno častljivo starost.“

Pri svetem obhajilu oba z Jezusom združena in okrepljena izročata še posebno svojo bodočnost v novi družini božji pomoči. Duhovnik pred zadnjim blagoslovom še enkrat moli nad poročencema: „Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakobov bodi z vama in on naj dopolni svoj blagoslov nad vama, potem pa uživajta večno življenje brez konca. In k temu vama pomagaj Gospod Jezus Kristus, ki z Očetom in Svetim Duhom živi in kraljuje Bog na vse veke vekov. Amen.“

Minula je tako pomembna ceremonija njune poroke. Sedaj sta že le prav občutila vso globočino in veličino zakramenta, ki sta ga prejela, Glas orgelj, ki ju spremlja pri izhodu iz cerkve, tako lepo ponazoruje slovesne ob-

čutke, ki sedaj polnijo njuni duši, ko kot mlad mož in mlada žena stopata v življenje, novo, čisto drugače kot doslej. Zarečih obrazov sprejemata iskrene čestitke svojih prijateljev in znancev pri cerkvenih vratih.

Da bo njun poročni dan ovekovečen za pozne rodove, se ustavita še pri fotografu. Medtem pa je na njunem domu, oziroma na kraju, kjer bo ženitovanjski obed, že vse pripravljeno.

Ženitovanjski obed

Tako velik dan je treba tudi na zunanaj proslaviti in se poveseliti z domačimi in prijatelji. Gostje so že vsi zbrani in z veselim vzklikanjem sprejmejo mladoporočenca. S prošnjo za božji blagoslov se prične slovesni obed. Seveda ne manjka ne pesmi, ne pozdravnih besed, tudi muzike ne. Ven-

dar krščanska poročenca poskrbita, da je tudi to veselje v skladu z veličino dneva njune poroke. Tudi bosta znala vse urediti primerno njunemu socialnemu položaju. Ne bi bilo prav, če bi zaradi prevelikih izdatkov za to veselje, že prve dneve njune zakonske skupnosti morala gledati prazne lonce. In če se bo slavje zavleklo v noč, jima to ne bo vzrok, da bi naslednji dan, prvo nedeljo njunega skupnega življenja, pozabila na Gospodov dan in na sveto mašo. Tako bosta celo življenje z veseljem obujala spomine na ta izredni dan.

Če imata veselje za potovanje in če njun žep to premore, je prav, da naredita poročno potovanje. Tako se bosta lepo nemotena lažje vživela drug v drugega in ob povratku na novi dom veselo začela res novo življenje.

Boris Koman

zimске luči

„Zimske luči“ je drugi del najnovejšega trofilma odličnega švedskega režiserja Ingmarja Bergmana. V tem filmu notranjega iskanja dejanja skoro ni: glavni igralec je razgovor. Ta način je izbral avtor za film, ki hoče biti teološko preišljevanje.

Bistvo filma je kriza, v katero je prišla vest pastorja Tomaža Ericssona. Pastor sam je to krizo izrazil z besedami: „Molk Boga.“ Tomaž je postal pastor bolj po naključju: s tem je storil veliko uslugo svojim staršem. Vendar svojo službo opravlja zvesto: točno ob uri bo prišel na podružnico k večerni službi božji, tudi če ima vročino in ni nobenega vernika. Muka, ki mu jo vera povzroča,

ne zaduši v njem nagonse gotovosti o njegovem poslanstvu. „Govoril sem stvari brez smisla, kakor da bi me bil Bog zapustil. In vendar sem imel vtis, kot da bi vsaka beseda prinašala Boga.“

Ob vsem ga služba tlači kot mōra. Misel o cerkvi-ječi je v filmu čisto vidna: vidimo Tomaža, sključenega in opešanega pred edinim oknom ubožne zakristije s težkimi križi.

Naloga drugih oseb v filmu je bolj kot pokazati svoj osebni problem, pospešiti notranji pastorjev razvoj.

Jona Persson je ribič. Tako je zmeden in prestrašen zaradi nevarnosti atomske vojne, ki naj bi jo sprožili Kitajci, da si požene kroglo v glavo. Ob njegovi tesnobi se Tomaž jasno zave, kako si je sam zgradil podobo dobrodušnega, nesmiselnega malika in ga krstil za Boga. Naloga tega njegovega lažnega boga naj bi bila zaščititi njega, Tomaža Ericssona proti strahu pred smrtjo pa tudi proti strahu pred življenjem in mu zagotoviti ves možen mir. A ta lažna podoba Boga je z isto mero ozkega egoizma vračala svojemu služabniku usluge. Ob

arečanju z bolečino, zlom, krvjo, skratka z resničnostjo, je postal ta bog surov, uporen, pošasten.

Pred tremi leti je pastorju umrla žena. Podpirala ga je bila v njegovi službi kljub svoji preprosti veri. Goreča ljubezen, ki ju je vezala, ji je razkrivala resnični pogled na vse božje. Odkar je umrla, pozna pastor le tesnobo. Ostal je v službi ne zaradi sebe, ampak zato, da bi koristil drugim.

Ob pogovoru z Jonom se zdi pastorju, da je našel pot iz tesnobe. Brez veselja in poln nemira naj bi bil, prav tako kakor Jona, zato, ker živi kot samotar. Obenem s to dozdevno rešitvijo problema sprejme pastor namigovanje brezverne učiteljice Marte, da Bog molči zato, ker ne more govoriti, ker ga ni. Jonu pokaže pastor pot rešitve iz samote k ljudem. Sam se mu ponudi kot prvi prijatelj. A to iskanje in reševanje pripelje do dveh čudnih zaključkov: Jona se kljub vsemu usmrti, Tomaž pa začuti v sebi trenutek osvoboditve, ki se stopnjuje takole: Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil? Ne, Boga ni več. Svoboden sem, vendarle svoboden.

Prav tedaj se Tomažu približa Marta.

Marta Lundberg je vaška učiteljica, zaljubljena vanj. Tomaž je ne ljubi, ga ne zanima. Njena pozornost in prijaznost mu je odveč. Zakaj? Še vedno je pod čarom svoje pokojne žene: „Ljubil sem svojo ženo. In ko je ona umrla, sem umrl tudi jaz. Ljubil sem jo in bila je vse tisto, kar ti ne boš mogla nikdar postati in kar zaman poskušaš biti.“ Marta brez vere ne more storiti, da bi on začutil božjo navzočnost, in tako ozdraviti srčno rano. Vendar Tomaž potrebuje Marto. V ledeni šolici ji je komaj nehal pridigati, da ga ona ne zanima, pa že spreminja svojo stališče: „Ali me hočeš spremeni v Fröstnas? Skušal bom biti vljuden.“ — „Ti je res do tega? Ali pa je vse skupaj le nov strah, ki se te je polastil?“ — „Stori, kakor hočeš, prosim te ne.“

Ob vsem je Marta obtožba njegovega notranjega neskladja. Smeji se njegovim idealističnim sanjam. V obraz mu vrže, da ne razume, kaj pomeni Bog in Kristus v njegovem življenju. Očita mu, da ne zna ljubiti, zares se predati drugim. Njena mladost je očitaneje njemu: „Zrasla sem v družini, ki ni bila krščanska, a polna dobrote, toplote, edinosti in veselja. Ko sem prišla v stik s tvojo vero, se mi je ta zdela temna in živčna.“

Pastor si želi Marto taklo, kot je bila njegova žena: Marto, ki bi ga spravila v mir z Bogom.

Algot Froevik, železničar v pokoju in mežnar, prinese v Tomaževo iskanje odločilno smer: Kristus, ki trpi. Najbolj boleča Kristusova bolečina ni fizična muka, ampak getsemanski molk: učenci ga niso razumeli in so ga zapustili. Na sencah in črtah Tomaževega obraza je videti, da se z njim isto dogaja. Sam je, a zato, ker je Kristus zanj tujec. A Kristus je na križu trpel zaradi neke druge

samote: „Mislim, da ga je njegov Oče v nebesih zapustil. Mislim, da je vse, kar je pridigal laž. Mislim, da je bilo to njegovo najtežje trpljenje. Hočem reči božji molk.“ (Mežnarjevo govorjenje o Kristusovem zdvajanju je luteransko po-barvano.)

Marta posluša na pragu zakristije, kaj bo pastor rekel. Ta komaj slišno izreče dvakrat „da“. Potem stopi ona v cerkev. Morda pomenita tisti dve njegovi besedici pristanek na to, da se njegovo življenje priliči Kristusovi žrtvi. Le to ga more rešiti tesnobe.

V duši Marte in pastora Ericssona je začelo delovati nekaj novega: podoba trpečega Kristusa. Marta spet stopi v poltemo templja. Medtem zvonovi zadnjič vabijo v mrzli mrak vernike, ki jih verjetno ne bo, ona moli: „Ko bi mogla oba verovati...“ Bolečemu Martinemu obrazu sledi takoj Tomažev obraz. Pastorjeve ustnice se skoro neopazno premikajo. A čuti je Martin glas v isti molitvi: „Ko bi mogla oba verovati!“

Film „Zimske luči“ skuša rešiti predvsem problem trpljenja. Pravo krščansko rešitev najde v podobi Kristusa, ki nedolžen trpi do smrti. Poglobi pa tudi drugo misel: Bog se razodeva in ga je mogoče najti v ljubezni, ki veže ljudi med seboj. Marta prav zaradi tega, ker nima Boga, ne more izraziti svojo ljubezen zares in polno, kot je to delala Tomaževa žena. Bog je pogoj za celotno človeško ljubezen. Prav pomanjkanje te božje mere v njej jo odtujaže Tomažu.

Ta film je eden od redkih današnjih zares religioznih filmov. Vernega človeka vabi h globokemu premišljevanju, ki pojem Boga očisti vsega odvišnega in vodi v spoznanje velikega krščanskega smisla trpljenja. Brezverec pa bo morda prišel do spoznanja, da je njegova tesnoba in naveličanost sled neke odsotnosti in nekega molka.

Priredil E. Š.

vpliv umetnosti na vero slovencev

Časovno malo pozneje kot zlati oltarji je neko podobno funkcijo vršilo tudi slikarstvo in to baročno, vplivano zlasti iz Italije. Podobno kot je bujna rumena razsvetljava spravljal v tajinstveno luč že itak zlate onostranske skupine v nišah zlatih oltarjev, je tudi slikarstvo zlasti v osemnajstem stoletju z

iluzionizmom

enostranstvo dvigalo v močno razsvetljevanje. Kaj je iluzionizem? Že v starih poganskih Pompejih je slikarstvo takrat, ko je v dobi helenizma zavzelo neko naturalistično noto, rado ustvarjalo poseben videz tako, da je na stene naslikalo odprtine kot vrata ali okna, v odprta vrata in okna pa pokrajine ali dogodke v pokrajinah, da je bilo videti, kot bi se skozi odprte odprtine videlo nekaj, kar tam zunaj je ali se zunaj godi. Baročni iluzionist je ustvarjal nekaj podobnega, zlasti na cerkvenih stropih. Freskant stropnih slik je poslikal strop ali del stropa tako, kot bi bil odprt. Nižje „doli“ so bili naslikani prizori s svetniki, ki stojijo ali se gibljejo na arhitekturi cerkve, bolj proti sredi stropa se pa že nahajajo na oblačkih; sredina stropa pa je jasna in skozi jasnino bi videl vernik nebesa, če ne bi bila tako zelo oddaljena od zem-

lje. Iz teh nebes prihajajo na vrh oblakov dostikrat Sveta Trojica ali Mati božja svetnikom nasproti, da jih bodo popeljali naprej v raj.

Tudi baročna doba je doba, ko vladajo v umetnosti močni naturalistični simptomi. Prizori, ki se vršijo na nebu, so takrat, ko so bile barve še sveže in še niso imele današnje patine, zbužali videz resničnosti ali vsaj verjetnosti. Znana je pripoved o slikanju ljubljanske stolnice v dvajsetih letih osemnajstega stoletja. Slikar je bil Giulio Quaglia. Nekje je naslikal grozd in ko je nekoč prifrčal v cerkev ptiček, se je venomer zaletaval v tisti grozd; tako verno je bil naslikan, da ga je hotel pač pozobati. Tako se je baročni slikar tudi trudil, da bi pri ljudeh vzbudil videz resničnosti, če ne že nebes samih, ker se v kakšna še nikoli vidna prizorišča ni hotel spuščati, pa vsaj neba, na čigar najvišji točki so nebesa. V baroku se prepletajo razni stili, bolj kot v katerikoli umetnostni dobi, toda do kakšnega fantastičnega prizorišča baročni slikar nikoli ni segel; v tem je ostal zvest naturalizmu. Imamo pa sicer, postavim, v idealistični bizantinski umetnosti včasih naslikane predmete, ki se „nahajajo“ v nebesih, kakšne zlate prestole ali podobne predmete. Na gotških poslednjih sodbah so pa naslikani

pač vhod v pekel (ogromno hudobčev-vo žrelo) in vrata nebeška (v ogromni arhitekturi), toda pravih nebes in pravega pekla ni videti. Neke vrste nebesa so bili pač kranjski prezbiteriji, kjer so bili na svodu naslikani ali deloma vklesani Jezus in angeli, toda pravega nebesnega prostora ni bilo. Baročni umetnik je to tako rešil, da so nebesa na vrhu neba in da vlada tam izredna svetloba. Kaj bi se moglo v nebesih še nahajati, tega iluzionist ni poskušal pokazati. Nobeno oko ni videlo, kar je Bog pripravil njim, ki ga ljubijo, in tudi umetnik ne more nebeških krasot z gotovostjo ali verjetnostjo posredovati gledalcem. Tudi noben iluzionist se česa takega ni postopil.

Svetloba, močna svetloba, to je v dobi baročnega iluzionizma slika nebes. Ko je gotsko biblio pauperum nadomestilo tiskano sveto pismo — takrat v baročni dobi smo imeli Slovenci vsaj evangelije in liste za nedelje in praznike že tudi v domačih katoliških izdajah —, se je umetnost polastila drugega vplivanja na vero, približevanja nebes. Gotska nebesa, kranjski prezbiterij, tega svetlobnega videza še niso ustvarila. Kranjski prezbiterij je bil sicer „pavovsko“ pisan, a to so bile tudi druge slikarije v cerkvi. Baročna nebesna svetloba ni sicer pojav izključno cerkvenega slikarstva, na Slovenskem ga imamo celo prej v posvetnih slikarijah, na gradovih ali v celjski grofiji, kjer so naslikane posvetne iluzionistične slike z odprtim nebom, toda verni srenji je postala ta svetloba znana šele v cerkvenem iluzionizmu.

A ne samo na stropnih freskah je videl vernik svetlobo, ki izžareva iz nebes, tudi na

je bilo nekaj podobnega. Baročna oltarna slika je bila največkrat dvodelna, tudi trodelna. Predhodnica take oltarne slike je bila posebno Tizianova Assunta, Marijino Vnebovzetje v Benetkah. Na zemlji se vrši kakšen dogodek, v primeru Assunte strmeči apostoli ob Marijinem grobu, med oblaki pluje Marija v nebo, izza nebeške svetlobe prihajajo Mariji naproti Bog Oče in angeli. Podobno aranžiranih slik imamo v dobi baroka vse polno tudi na Slovenskem. Skoraj najpogostejše so slike raznih svetih mučencev. Na zemlji se vrši dogodek mučenja, zgoraj se odpirajo presvetla nebesa, iz katerih prihajajo mučencu nasproti Sveta Trojica in nebeški angeli.

Zelo pogoste so pa slike, kjer prihaja svetniku naproti med oblaki, ki ločijo nebesa od zemlje, presveta Devica Marija,

posrednica vse milosti.

Tudi Marijinega posredovanja pred baročno dobo ne pomnim, da bi videl kje tako nazorno naslikanega, kot na teh slikah. Brez dvoma je bila Marija vedno pri Slovencih čiščena kot priprošnjica vernikov pri svojem Sinu, kar dokazujejo zelo stare milostne podobe in božje poti (Velesovo, Svete Višarje, Turnišče itd.). A konkretnih dejanj Marijine pomoči pred dobo baroka niso ljudstvu dosti ponazorjevali. Zdaj je Marija nešteto krat naslikana kot tista priprošnjica, ki vodi človeške duše v nebesa. Ne torej samo priprošnjica v tuzemskih nadlogah, ampak dejanska kazalka poti k Bogu.

Po drugi polovici osemnajstega sto-

letja nimamo več vidnih novosti v cerkveni umetnosti, ki bi bile tako verstvo razodevajoče kot prej romanski svod, biblia pauperum, kranjski prezbiterij, zlati oltarji, nebeška svetloba v stropnih freskah in oltarnih slikah ter Marija, posrednica pri Bogu. A vpliv dobre cerkvene umetnosti zato na vernike ni manjši. Niso umetnostna dejanja več tako splošno vplivala na versko življenje množic, niso bila, bi rekli, tako razodetna kot nekdanj. Toda brez dvoma so dobivali in še dobivajo posamezni ljudje

individualno

v gledanju določenih cerkvenih stavb, kipov in slik izdatne verske pobude. V tujini je tega manj čutiti kot je bilo doma, kjer je bila cerkvena umetnost bolj razvita kot tu. Spominjam se, da sem kot otrok hodil rad k cerkvi Svete

Trojice, kjer so bile med potjo naslikane skrivnosti žalostnega dela rožnega venca, na hodniku ob levi strani cerkve pa obširna slika Jezusovega križevnega pota. Niso bile to izredne umetnine, toda vedno so me obdajale z globokim doživetjem Jezusovega trpljenja. Nekdo mi je nekoč rekel, da nikjer drugod ne more tako zbrano moliti kot v kakšni Plečnikovi cerkvi. In tako lahko rečemo, da ima skoraj sleherni človek v posebnem pobožnem spominu eno ali več verskih umetnin, ki so nanj posebno versko vzgojno delovale in h katerim si dostikrat poželi poromati nazaj v domače kraje, da bi tam lahko zbrano in pobožno molil kot v mladih letih. Lahko rečemo, da je ni zlepa cerkvene umetnine, ki vsaj na enega ali drugega vernika ne bi vplivala tako, da ga je versko dvigala in približevala k Bogu.

Konec

Marijan Marolt

Barbara na Jadranu

drag i stop

*prejel sem prvo pismo od naše mladine stop plamenček upanja je
vztrepetal stop vendar ena lastovka še ne pomeni pomladi stop pozdrav stop
tit tat stop*

recept za jezik

Naš župančič preseneča po svojem pojočem jeziku. In on sam daje tale recept:

Če bi bil jezik gol mehanizem, bi najpopolneje govoril navit aparat, kakor na Kitajskem najbolje molijo mlini. Jezik je čustvo, misel, hrepenenje, ritem, ki se zaganja iz sedanjosti v bodočnost. Vse, kar si, ves ti, s svojo osebno in svojo narodno preteklostjo.

V slovenščini je shranjena vsa skrb in gorečnost naših reformatorjev, ves up in strah Prešernov, vsa šegavost mladega Levstika in grčavost njegovih poznejših let, eleganca Stritarjeva, otožnost Gregorčičeva, borbenost in tišina Cankarjeva, jecljanje Aleksandrova, melodioznost Kettejeva. Strune vseh teh morajo brneti v tebi, ako hočeš slovenski besedi dati vso polnost in sočnost pravega občutja.

Brez Jurčiča ni Golarja, brez Prešerna ni Cankarja in vsega, kar pri nas poje in toži, upa in se boji. Ako se ni zgnetla vate vsa ta vsebina in ti ni preoblikovala duše, ne boš mogel jokati naših solza, ne boš se po slovensko smejal. Tvoj govor bo prazen zvok, ne polna beseda.

Oni dan sem ti pravil, kako bi klesal sebe v nadnaravno podobo. Danes pa stopiva v tvoj naravni svet in sicer najprej v tvoj razum. Kako naj uriš razum, da boš tudi po tej plati dosegel ideal?

Razum pri človeku je kakor svetilka pri vozilu ponoči: pot kaže. Zato je nadvse važno, da je ta svetilka res svetilka. Z drugo besedo: razum mora na svet prav gledati, stvarjem dajati ceno, kot jo imajo. S tem je pa že dana prva naloga: treba je brati knjige, ki polnijo razum s pravim pogledom na svet. To je brez dvoma najvažnejše: če zgrešiš cilj, ti vse drugo nič ne koristi.

Dalje moraš v razumu nabrati znanja za svoje bodoče poklicno delo. Koliko zdravnikov je, ki tako malo medicinske vede, koliko politikov, ki svojemu delu niso kos, pa tudi koliko takih tehnikov in rokodelcev. Kar se Janezek nauči, to Janez zna. Med nama: še od tega marsikaj pozabi. Polovičarjev je že povsod preveč: ti bodi v svojem delu strokovnjak.

Razen poklicnega znanja je treba še marsikaj vedeti v življenju: ne vprašajo te, če si se tisto naučil, ampak le, če tisto znaš. Kaj je tisto? Je zgodovina in zemljepis, kaj iz umetnosti in tehničnih pridobitev, so tuji jeziki in slavni ljudje. Pri nas doma so rekli: človek toliko velja, kolikor jezikov zna. In to v neki meri držl.

No, še z nečem si moraš glavo napolniti: s slovenskim znanjem. Tega menda ni treba dokazovati. Vrabec čivka, ker je vrabec, krava muka, ker je krava, Slovenec pa govori slovensko, ker je pač Slovenec. To je tako jasno, da je škoda vsake kaplje tinte za dokazovanje. Kaj naj bi ti slovenskega znal? Čim več, tem bolje. Gotovo pa vsaj dobro govoriti, pisati in brati. Pa obenem slovenske pesmi in zgodovino in navade in pripovedi in... in...

Dovolj. Naj te ne mučim več. Le še končno vprašanje: pot do ideala ni tako lahka in ne tako kratka, kot se ti zdi, kajne?

o d g o v o r i s i

Ali je moja vera odkrita? Ali jo morda skrivam?

Ali me norčevanje tovarišev iz vere plaši?

Ali sem kristjan le v cerkvi in doma, na cesti se pa potajim?

Ali živim krščansko le za štirimi stenami, zunaj se pa prepustim vetrovom, naj gre kamor hoče?

Ali sem opuščal najvažnejše krščanske dolžnosti?

ENI PRAVIJO, DA JE V ČLOVEKOVEM DUHOVNEM ŽIVLJENJU NAJVAŽNEJŠA MOLITEV, DRUGI MAŠA, TRETJI MILOST, ČETRTE ČISTOST... POVEJTE MI, KAJ JE NAJVAŽNEJŠE IN KAKŠEN JE RED MED VSEM OMENJENIM?

Ko so Kristusa vprašali, katera je prva zapoved, je odgovoril, da ljubezen do Boga in do bližnjega. S tem odgovorom je odgovorjeno na tvoje prvo vprašanje. Vendar naj odgovor natančneje razložim.

Človekova svetost — in prav v svetosti je vrh, do katerega more in mora vsakdo priti — je predvsem v ljubezni. Predvsem. To se pravi: svetost je v vseh krščanskih krepostih, predvsem pa v ljubezni. Svetost je torej v ponižnosti, veri, upanju, potrpežljivosti, pokorščini, srčnosti..., predvsem pa v ljubezni.

Ljubezen je lahko notranja in zunanja. Morem npr. delati kako malenkost, a sem prej obudil dober namen, da bom tisto storil iz ljubezni do Boga. Prav ta notranja ljubezen je najvažnejša. Če je velika, se neznatna zunanja dejanja spreminjajo v božje češčenje: posvečam se s svojim lastnim življenjem. Je pa ljubezen tudi zunanja: izpolnjevanje božje volje. Sem spadajo vse božje in cerkvene zapovedi, pa tudi božja volja, kot se mi kaže v vsakodnevnih dogodkih.

Svetost torej ni ne v molitvi, ne v maši, ne v čem drugem. So pa to predvsem potrebna sredstva za dosego svetosti. Milost spada tako bistveno k svetosti, da se z njo svetost šele začne: milost naredi notranjo zvezo med dušo in Bogom, bolje, Bog sam se v milosti v nas naseli. Glavna sredstva za rast milosti in ljubezni so molitev, zakramenti in dejanja kreposti. Drugotnih sredstev je pa več: vaja v božji pričujočnosti, izpraševanje vesti, duhovno branje, duhovne vaje, duhovno vodstvo, pa še kaj.

Mislím, da je jasno. Prizadevati se je treba za svetost. Po vsaki molitvi in maši, po vsakem obhajilu in spovedi mora končno zrasti v nas ljubezen do Boga in bližnjega.

primere

Začenjal sem se tresti kot otroška solza. Stresel sem z glavo kakor mačka, ki duši črn žamet.

Videl sem njen smehljaj, bolj droben od niti. Lomil sem se v ritmu kot poganska pesem.

In posrebali te bodo kakor veter lužo.

Bolečine so tekale skozi ušesa kakor kuščarji po razpadlem panju.

Usta so lezla po obrazu kakor polžja sled po kamnu.

Zgodilo se je nekaj nenavadnega. Študent Rak je umrl. Eden od šestih profesorjev, ki so ga učili, ga je s tako silo udaril po desnem ušesu, da mu je počil bobenček in je fant dobil pretres možganov. S težavo je študent spravil iz sebe le to-le: „Stopil sem pred profesorja... Pritožil sem se zaradi krivičnega reda... Udaril me je...“ Več iz fanta ni bilo mogoče spraviti.

Sodnik ni mogel najti krivca. Poklical je inšpektorja Deklevo. Ko se je ta informiral o stvari, je začel s kliničnim očesom opazovati obtožence. V prvi klopi so sedeli drug ob drugem.

Prvi na levi je bil profesor Črnivec, velik, slok, črnolas človek. Z desnico je od časa do časa nesel v nos ščepec njuhalnega tobaka, levico je držal v žepu. Kdaj pa kdaj je pogledal detektiva naravnost v oči. Drugi je bil profesor Belec, na videz umirjen starejši gospod. Prste ene roke je držal v gumbnicah odpetega suknjiča, s prsti druge roke se je sprehajal po gumbih, včasih pa si z njimi popravil zlate naočnike. Tretji je bil profesor Zelenko. Bil je to debel, dobrodušen gospod srednjih let, ki se je neprestano smehljaj. Oziral se je skozi okno na cesto, roki pa neprestano mel. Zdaj pa zdaj je privlekel iz desnega žepa robec, si obrisal rdeči nos, pa spet roki mel. Četrti je sedel profesor Rjavec. Bil je mlajši, plavolas gospod prijetnega obraza. Ves čas je pisal na papir pred seboj: iz enakomernih vijug na steni, ki jih je tam delala njegova s soncem osvetljena ročna ura, bi človek sklepal, da riše na papir same polkroge. Peti je profesor Plavec. Tudi ta je videti nekoliko vznemirjen. Eno roko drži čudno obešeno za palec v gornjem žepu suknjiča, z roko na nasprotni strani pa nosi v usta in iz njih ugaslo pipo. Kdaj pa kdaj pogleda po ostalih obtožencih in se grenko nasmehne. Zadnji v vrsti je profesor Srebrnik. Videti je pousem miren. S prsti enakomerno bobna po mizi, potem si sname uro z roke, jo z drugo navije, pa jo spet natakne nazaj.

Inšpektor Dekleva ne zamuja časa po nepotrebem. Še enkrat preleti z bistrimi očmi vseh šest obtožencev in v hipu se mu zapiči dolgi kazalec desnice v profesorja...

„Vi ste,“ reče z vso gotovostjo.

Katerega izmed šestih je inšpektor Dekleva pokazal?

Kakšen razlog je imel za to?

Indijski politik Krišna je razlagal v neki družbi: „Ali veste, kaj je Jugoslavija? Je dežela s šestimi državami, s petimi narodi, s štirimi jeziki, s tremi verami, z dvema črkopisoma in z eno samo politično stranko.“

„Kako je bilo na dopustu?“

„Slabo, slabo. Žena je dobila sončarico, sin je stopil na zarjaveli žebelj in dobil tetanus, jaz sem dobil črevesni katar, hči si je zlomila nogo. Ko bi človek tega ne počel zaradi zdravja, bi bilo boljše ostati doma.“

Pripovedujejo, da je francoski filmski igralec Fernandel, ki je pripravil

Kako bi to sliko naslovili?

(Odgovori prihodnjile)

že tri filme o Don Camilu, šel nekoč po cesti v duhovniški obleki. Srečala ga je petletna deklica in takoj spoznala v njem Don Camila. Prosila ga je, naj jo blagoslovi. Nekoliko v zadregi je Fernandel odgovoril: „Jaz nisem pravi duhovnik.“

„Tako?“ se je začudil otrok. „No, pa blagoslovite mojo punčko iz celuloida.“

Za železno zaveso so se znašli v zaporu trije zaporniki. Pripovedovali so drug drugemu, zakaj je kdo od njih zaprt.

Prvi: „Jaz sem zaprt zaradi sabotaže: prišel sem pet minut prepozno na delo.“

Drugi: „Jaz sem osumljen vohunstva: prišel sem pet minut prezgodaj v tovarno.“

Tretji: „Jaz pa zaradi stikov z inozemstvom, ker sem s pomočjo ure, ki sem jo dobil iz Švice, prihajal točno na delo.“

„Stari Rok je ob smrti vse, kar je imel, zapustil sirotišču.“

„To je bilo zares lepo od njega. Kaj je pa imel?“

„Štiri otroke.“

Stara jo ureže moških korakov v dekelsko kamro: „Kvišku, pokore, zbrite grešne kosti!“ (VI. Levstik, Gadje gnezdo)

Osel gre le enkrat na led. — Baš to je oslovstvo!

Modrec ve: danes sem pal, jutri bom plesal po njem. (Župančič, Epigram)

Kako so težke jagode prevar! (Balantič, Svetlobi bolečin sem darovan)

Svet je bil umit in počesan. (Cankar, Moje življenje)

Po cesti je odskakoval lojtrnik, kakor bi hotel iztresti dušo vsem, ki sedé na njem. (Velikonja, Otroci)

Veter, ti dušam raztrganim brat! (Albrecht, Veter)

Vsi trije so se nagnili nad mizo in vlekli s prsti po razlitem vinu. Martinov travnik je bil manjši, Janezov večji, ker je bil Janez razlil več vina pred sabo. To je Martina razkačilo, da je prevrnil kozarec. Njegov travnik je bil v hipu silno prostran. (Novačan, Naša vas)

Ne natezaj na kopita, kar svobodno je brez meje, tvoje forme in ideje,

o, kako je vse to suho,

golo, piškavo in gluho —

ptič na veji se ti smeje. (Župančič, Glosa)

Kapeljni. Zgodilo se je včasih, da je bila glava osmojena, repak pa še moker; toda bili so dobri in sočni kakor na sosedovem vrtu pobrana jabolka. (Cankar, Moje življenje)

Rešitev detektivske uganke: Inšpektor Dekleva se ni zmotil. Ko bi ob hitri zavori avtomobila vozačev spremljevalec zadel z glavo v avto bi moral zadeti s čelom, ker bi ga sunek vrgel naprej. Imel je pa rano na temenu. Torej.

Prav sta rešila Stanko Malovrh in Marijan Zorko, tretjegimnazijca v Adroguéju.

ODGOVORI:

Oklep: „K, ko sem srečen, ko vem, da sem vsaj za nekaj na svetu!“

Lakota nepremagljiva preti odpreti žrela vrata.

V sili konj muhe žre.

Bog vse vidi, Bog vse ve, smeti se skrivati ne sme. (J. Grbec, drugogimnazijec, Adrogué)

Lenoba je vseh grdob grdoba. (M. Zorko, tretjegimnazijec, Adrogué)

Srednjeveški smetnjak. (S. Malovrh, tretjegimnazijec, Adrogué)

Redoljubnost. (J. Kessler, tretjegimnazijec, Adrogué)

Komoditeta. (B. Konsančič, tretjegimnazijec, Adrogué)

podrti viharник

III. V MESTNE ŠOLE

Na Prulah

Ivan je dovršil peti razred osnovne šole v Hrušici s prav dobrim uspehom. Njegovo neugnano hrepenenje, da bi šel v mestne šole je postajalo realnost. Tudi starši mu niso branili „če bo priden in bo imel veselje do učenja“, vendar materina skrita želja, da bi Ivan postal duhovnik se ni uresničila.

Nekajkrat mu je mati omenila, „da bo šel za gospoda“, toda Ivan je hotel postati učitelj. In ko je šempeterski župnik dejal, „da naj se fant loti tistega, česar ga veseli“, so domači sklenili, da ga vpišejo v meščansko šolo na Prule, v katero so hodili že nekateri starejši fantje iz vasi.

„Dolga in utrudljiva, s težko aktovko je bila sprva enourna peš pot, do tistega sivega šolskega poslopja s kamenitim vhodom in velikimi vrati,“ se spominja njegov prijatelj Niko. „Vse je bilo tako resno in mrzlo. Strogi, skoro prezirljivi obraz profesorjev, nezaupni sošolci, mrzle, obračljene zelene klopi in kar je bilo najhuje — ločili so naju. Ivan je bil dodeljen v 1. a, jaz pa v 1. b.“

Pa so prešle začetne težave, tuje okolje je postajalo vse bolj toplo in z marljivim učenjem tudi obrazi profesorjev niso bili več tako strogi.

Pozneje je tudi dolga pot postala krajša, kajti v družbi z ostalimi štu-

denti iz vasi „so pogruntali“ marsikatero.

Nekoč so se „nataknili“ na voz mlekarja iz sosednje vasi, ki se je vračal iz mesta. Ko jih je ta odganjal, mu je Ivan zagrozil: Oče če nas ne pustite, da se peljemo, bomo pa mitničarju povedali, da vlivate vodo v mleko!“

„Ti prekvati pobalin, čigav pa si? Kaj pa to tebi mar kaj jaz vlivam v mleko.“

„No no oče, ne tako hudo. Mežnarjev iz Bizovika sem, in mi ni nič mar vaše mleko, mitničarju pa je.“

„Prekvato si nabrisan. Tebe bi ne poznal, tvojega očeta pa in „fajn“ možakar je. Zato naj bo, kar pelji se, pa še tisti tvoji kompanjoni.“

„Z Bogom oče, pa srečno vožnjo,“ so voščili mlekarju pred vasjo. „In če bo poleti pri vas suša, pa se k nam oglasite, prav nad hišo imamo rezervar!“ mu je hvaležno nagajivo zaklical Ivan.

„Ti prekvati pobalini, le kdo jih bo ugnal“ je mlekar počil z bičem in pogнал.

Najbolj pa so se privoščili skope Urbinčevke, ki zanje nikoli ni imela prijazne besede. V strahu, da bi ne prisledli na voz je že od daleč godrnjala nad njimi, poganjajoč konja, da bi pretekel „te postopače“.

Bilo je nekega jutra, ko je peljala zelenjavo na ljubljanski trg, za nameček pa je pridela še rejenega petelina, za boljši izkupiček. Pri „koritu“ ob Gruberjevem kanalu je skušala prehi-

teti študente. To pot se niso dali ugnati. Bili so že pozni in videč, da je konj v diru, so se v teku pognali na voz. Ženska, nejevoljna neljubih gostov — in ravno pred tržnico, je vpila nad njimi, mahala z bičem in namesto po konju je močno opletla preko Ivanovega hrbita. Študentje so zagnali vrišč in iz zelenjave se je pognal petelin, ki je obvisel preko voza na privezani nogi. Urbinčevka ga je hitro pograbila in stisnila v krilo pod sedež. V tem so pridrveli do tržnice. Ženska je plačala tržnino od zelenjave in že je hotela pognati, kar zakikirika Niko, kot pravi petelin. Urbinčevko je zalila rdečica in mitničar je zadržal voz:

„Mam'ca stopite no malo z voza“.

„Naki, sem vsa trda v kolenih, le s težavo se sama potegnem na voz.“

„Ne kar gori bodite,“ je popravil prebrisani mož zakona in ji ponujal nov listek v plačilo. „Na perutnino ste pozabili.“ — Izpod krila se je prestrašeno stegoval petelin.

Nobene ni rekla osramočena Urbinčevka le študente je ošvrknila s hudim pogledom.

„Po naši krivdi“, se je Ivan obrnil k Nikotu.

„Nihče je ni naznanil, čeprav te je zamenjala za konja.“

Ivan se je popraskal po skelečem hrbitu in hudo mu je bilo, pa ne udarca. Nesreča Urbinčevke ga je bolj bolela. Resno je sklenil, da se bo poboljšal. Ta dan je bil celodnevni pouk in namesto kosila je šel popoldne v št. Jakobovo cerkev in dolgo molil pred Najsvetejšim.

Sklenil je, da se bo še bolj pridno lotil učenja, kajti postati je hotel dober in cel učitelj. Ker je imel dobro ljudskošolsko pripravo ni imel ravno

posebnih težav. Verouk je moral biti vedno odlično. Tudi za jezike je bil hitro dovzeten. Tako v slovenščini, kot v srbohrvaščini in nemščini je bil kmalu med najboljšimi. Zelo se je zanimal za naravo. Nabiral je cvetlice, jih proučeval in zbiral za herbarij. Ure petja in telovadbe je komaj čakal. Tudi zgodovina in zemljepis, ga je silo zanimalo, le matematike ni mogel vzljubiti. Bil je nesiguren. Računskih ur se je vedno bal. Preko trojke ni zlezel nikoli.

Prvi razred meščanske je končal s prav dobrim uspehom. Vesel je bil tega in tudi doma in gospod župnik so ga pohvalili. To mu je dalo novega zagona in veselja za nadaljni študij. Često je ponovil med počitnicami kar se mu je zdelo med letom najtežje. Še celo matematiko bi rad vzljubil.

Prve dni počitnic je navdušeno sodeloval pri pripravah za evharistični kongres v Ljubljani (26-30 junija 1935). Posebno rad je pel tisto lepo „Mogočno se dvigni nam spev iz srca...“ Vneto je pel v domači cerkvi, kjer je posredoval knjižice za ljudsko petje.

Spet je bil prost med vaškimi griči, kjer je pomagal pri sušenju in spravljanju sena. Zahajal je v gozdič nad cerkvijo, opazoval mravlje, lovil metulje in čmrlje ali sledil urni veвери. Vsako cvetko je poznal in jo znal opisati.

Lotil se je tudi učenja harmonija, kar je bilo domačim še posebno všeč. Povabil je svoje najboljše prijatelje, da so peli in se učili na koru.

„Tako ja, fantje!“ je kimal redkobeseden mežnarjev oče, ko je popravljal velika škripajoča cerkvena vrata in naguban obraz se mu je kar sam razlezel v nasmeh.

Ivan Korošec

Novomašnik je pozdravil: „Ali rojijo, gospod župnik?“

„Rojijo, se mi zdi,“ je dejal stari in kimal z glavo. „Slišim jih, čebelice, slišim pa.“

„Kaj jih ne vidite?“

„O, da jih vidim? Odkod pa si, da ne veš za slepega komendskega fajmoštra?“

„Ali je res takó?“ je menil Peter.

„Manica me vodi za roko,“ je dejal starček zaupljivo in skoraj otroško, „pri maši mi pa streže cerkovnik. Seveda je križ in vedno eno samo mašo, poželjno „de Beata“ (Preblažene Device Marije) in na pamet, tega se človek tudi preobče.“

„Kaj pa sestra, ali je zdrava?“ je vprašal Glavar s solzami v očeh, ko je slišal, kako mora moliti ubogi slepec samo besedilo ene maše v letu, tiste, ki je prikladna za vsako priliko.

„Sestra? Moja Marta? Bog ji daj mir! Umrla je. Ali ne veš?“ se je zopet otroško začudil župnik.

„Pa kdo Vam vendar streže?“ je vprašal Peter.

„I, Manica no! Jerasova Manica! Ima brata, je neki že skoraj general nekje na Hrovaškem. Pisal ji je, naj pride k njemu, pa ni hotla. Zdaj pa střeže meni.“

Peter je premagal še novo ganotje in vprašal: „Kje je pa tisti Vaš študent Peter Pavel, ali kako že so mu rekli?“

Starec je bolno vzdihnil in dejal: „Bog ve, da ne godrnjam. A prav mi ni, prav mi ni, da tistemu človeku ni dodelil Bog tega, kar je fant tako želel. On že ve, zakaj ne. A vreden je bil, o

vreden, in četudi je bil sad slabega drevesa. Zdaj pa leži v morju ali pa trohni kdo ve kje.“

Bolno je začel nihati z glavo in je mrmral:

„Da, morje, morje ali pa kolera. O ti dve ste že snedli nekaj človeških življenj in ste jih. Pa že mora biti tako. Bog bodi zahvaljen.“

Tedaj se Peter Pavel Glavar ni mogel več zadrževati. Objel je starčka in mu dejal tiho, a jasno:

„Gospod župnik, prekrižajte Petra Pavla. Vaš tovariš v vinogradu Gospodovem je!“

„Beštja,“ je oživel starček v svoji otroški pameti. „Iz slepega šempeterskega fajmoštra si se norčeval.“

In glas mu je začel drhteti in iz njegovih slepih oči so lile solze: krčevito je stiskal roko Glavarjevo. Okoli sive glave pa so mu rojile čebelice, gosto in vedro, da je bilo videti, kakor da mu pletejo venec in glorio ob nedolžno sivo teme...

Ko pa se je nekoliko umiril, je začel klicati, kakor kličejo veseli otroci svojo mater:

„Manica, Manica! Kje tičiš? Pridi no, glej, Peter Pavel se je vrnil. Roko mu poljubi, šmentano dekle, duhovnik je.“

Osuplo je pridvela Manica in ostrmela. Peter Pavel ji je pogledal v oči in videl, kako so še vedno lepe, otroške, preprosto ponižne in čiste, čiste...

XVI. KONEC.

Tri leta so minila. Ob Manici in kaplanu Glavarju je usihal stari župnik Rogelj. Velikonočno nedeljo po maši je

sedel pri ulnjaku, ki se je bil začel buditi. Bil je silno veder in je brbljal otroško sam vase. Nekaj časa ga je pustil kaplan samega. Ko se je vrnil k njemu, da bi ga vedel k obedu, ga je našel zleknjenega vase, z glavo na mizi. Dvignil mu jo je, meneč, da starček dremlje. Toda župnik Rogelj je bil zaspal za večno.

Potem pa je zaživel Peter Pavel življenje šempeterskega župnika, oskrbnika viteške komende, skrbnega in umnega gospodarja in dušnega pastirja. Zgodovina slovenskega ljudstva je ohranila spomin na njegovo dolgoletno, ljudstvu in cerkvi koristno delovanje. Bil je najumnejši čebelar, kmet in sadjar, bil je goreč oznanjevalec besede božje, dobrotnik svojih faranov, oče ubogim. Sezidal je šolo in pozval za učitelja Zupana iz Kamne gorice. Ustanovil je v Komendi beneficiat in spolnil, kar je bil obljubil na Svetem Joštu. Sezidal je v Tunjicah cerkev svete Ane. S svojo darovitostjo je namnožil tudi svetsko blago in kupil lanspreško graščino na Dolenjskem, kamor se je v svojih starih letih preselil. S prijatelji je užival sadove svojega zemeljskega imetja, se razrastel v nekako robato in odločno samostojno osebnost.

„Jaz le tako grdo gledam, mislim ne tako,“ se je opravičeval zaradi svojega ostrega pogleda in sršočih obrvi. Včasih pa so se mu te oči čudno ovlažile in tedaj je rad dolgo govoril o Senju in hčerki komisarja Zandonattija. Njegov vrt je tonil v rezedi...

V zadnjih letih svojega življenja je doživel nepričakovano presenečenje.

Nekega jesenskega večera ob novini je prihrumel že pozno debel in glasen človek v njegovo sobo, ne da bi potrkal. Peter Pavel Glavar je planil

od mize, kjer je urejal svoj rokopis o „čebelnih rojih“, in zastrmel jezno v prišleca. Ta se je široko zasmel in dejal:

„Fajmošter Peter Pavel, iz hiše me vrzi ali pa ne; to je in bo, da si se ti spremenil, jaz pa ne. Pa me le ne poznaš.“

Lanspreški gospod Glavar pa je rekel:

„Po obleki bi sodil, da si general. Zato porečem: Ekscelenca! Iz moje hiše, ali pa se izkaži.“

„Ali sem gobav,“ se je zasmel debeli general.

„Debel si kot prašič, general Jernej Basaj, baron spada del prete,“ se je tedaj zasmel župnik in gospod lanspreški.

Pozna polnočna ura je ločila prijatelja in brata po materinem mleku. Tri dni sta pripovedovala drug drugemu svoje doživljaje in Jernejevi niso bili mikavnejši od Petrovih.

„No,“ je dejal Peter Pavel Glavar, „to si torej doživel. General si v Karlovcu, sitno ženo imaš in sina vojaka. Saj ti ne zavidam.“

„Ampak jaz sem hud nate. Sestro Manico si mi prevzel,“ je odgovoril Basaj.

„Sama je tako hotela,“ je vedro odvrnil Peter.

„Ženske!“ je menil pikro Jernej...

Ob letu je Jernej ponovil svoj obisk. Tedaj je prišel s sinom. Kakor prvič ga je sprejel Glavar. Jernej je bil vder in je veselo pil. Najboljše volje sta si voščila lahko noč. Komaj pa je bil župnik legel, ga je prišel klicat Jernejev sin. Oču je bilo prišlo slabo. Zadel ga je kap. Polbrat župnik ga je še za silo previdel. Zjutraj je bil general mrtev... Lanspreški gospod ga je dal pokopati v svoji kapelici svetega Martina...

Župnik Peter Pavel se je vrnil s požreba. Nepoznana bridkost je legla vanj kakor čudna slutnja in ni našel miru. Niso ga mamile čebele, ni ga mikal vonj trte in rezede, ki jo je ljubil, odkar je spoznal ta vonj v stanovanju Ane Marije v Senju. Zavest nekake osamelosti se ga je polastila. Jokati se mu je hotelo in ni mogel. Neskončno hrepenenje po nečem zagonetnem se je dramilo v njem. Sedel je in pisal svojemu nasledniku Tomelju v Komendi, naj razdeli sto goldinarjev med komendske reveže v spomin Jerasovega Jerneja. Duhovnik Tomelj je bil njegov gojenec. Pismo, ki mu ga je pisal, je zaključil z besedami:

„Ne polakomni se; ne mene, Boga se boj! Če pa hočeš mene še kaj videti, pridi kmalu.“

Tomelj ni prišel in tudi zadnje želje svojega dobrotnika, naj izda njegovo knjigo o čebelnih rojih, ni spolnil.

Sam, poln nekega novega domotožja, je lazil stari gospod po svojem posestvu. Zdelo se je, da jemlje slovo. Ko je dospel truden do svojega velikega uljnjaka, je sedel in zadremal. V soncu je ležala njegova siva, še vedno kodrasta glava. Roj čebelic se mu je pletel ob teme kakor venec. Stari gospod je sanjal. Videl je, da mu prihajata nasproti dva moža. In ju je zdaj spoznal, da sta prav ista, kakor na sliki, ki jo je poddedoval po rajnem župniku Roglju. Zdaj sta stala pred njim; rekel je mož na desni:

„Vernost za vernost. Pridi po plačilo!“

In je rekel mož na levi: „Daleč si potoval, skoraj toliko kakor jaz. Pridi, odpočij si.“

„Ali je že čas?“ je vprašal župnik. „Čez kratko te pokličeva,“ sta zinila

svetca božja. Nato sta odšla. Ob župniku se je razlil prečuden vonj po rezedi in mehke glasek je vprašal:

„Gospod Peter Pavel, senjski Odisej, ali me še poznate?“

„Ana Marija, moja Navzikaja!“ je zaklical župnik in stegnil roke po svoje mladosti kraljici, ki je plavala vse više nadenj in vabila za seboj...

Tedaj se je župnik zbudil in odprl oči. Težko kakor kamen mu je ležalo v prsih. Vstal je, da bi zadihal iz polnih pljuč, a se je sesedel na klop in zastokal: „Jezus, moj Bog!“

*

Poklicali so bližnjega ranarja, da mu je puščal na nogi. Toda rana se mu je vnela in boljši zdravniki so prišli prepozno. Povedali so starčku, da mu bo umreti. 21. januarja je napravil oporoko. Bilo je v letu 1784. Vse svoje premoženje je volil „ubogemu in pomoči potrebnemu človeštvu“. Tri dni pozneje je umrl. Pokopali so ga na levi strani v grajski kapeli nasproti grobu, kamor je bil sam položil svojega polubrata, generala Jerneja...

*

Rahlo dvignjena nad nizko holmičevje stoji cerkev svete Ane v Tunjicah nad Komendo in je najvidnejši spomenik možu, ki je pred davnim v teh krajih ljubil svojo zemljo in svoje delavno in pošteno kmetiško ljudstvo. Preživela ga je stara ženica, Jerasova Manica. Pred svojo borno hišico je sedevala siva starka in verno gledala uro za uro na cerkev v Tunjicah, ko že več ni mogla gor. In ko radi starosti tudi videla ni več, je vsaj še roko stegovala in modrovala:

„Tam je, moja in njegova cerkev. Tam gori me pokopljite, ko umrjem.“

v Evropo in nazaj

22. decembra

Nedelja. Dan je lep in kakor nalašč za obisk slavne katalonske božje poti Montserrat. Mali Gordini nas izpelje po lepih asfaltiranih barcelonskih cestah iz mesta. Na voglih sede policaji. Ob nedeljah so namreč na konjih. Poleg sebe na tleh imajo steklenice žgane pijače in neizogibljiv balonček. Za božič jim namreč ljudje nanosijo kar na mesto, kjer vrše svojo službo, darove.

Cesta se zvija proti severozahodu. Ljudje po vaseh prihajajo od maše. Iznenadi me, da skoro vsaka ženska nosi v desnici zavitek. Pojasne mi, da po katalonski navadi pripravijo gospodinje ob nedeljah družini za zajtrk kakav s smetano. No, tisto v roki je smetana: kupile so jo mimogrede od maše v mlekarni.

V drugi vasi stoji ob cesti na mizi velika majolika z vinom. Kdor hoče — bolje: kdor more —, sme piti zastonj iz tistega vrča. A pogoj je ta, da z eno samo roko dvigne vrč. Mora biti močan in silno spreten, da mu curek iz majolične cevke v loku priteče naravnost v usta, ker piti mora od daleč. Vrč je propaganda za vaško vino.

Pot se nalahno napenja, sonce zlatí potok in skupino dreves, od daleč je videti nazobčano sivordečo goro. Ime Montserrat prav to pomeni: nažagano goro. Res je, kakor bi bila nažagana. Tu in tam vidimo krpe snega. Zdi se mi, kakor bi bil kje v Sloveniji na spomlad.

Zavijemo med gore in na osojni strani zapeljemo krepko v sneg. Ali bi pot nadaljevali? Nimamo verig za na kolesa in prav lahko bi kje sredi poti obtičali. Izletniki, ki se pripeljejo nasproti že iz gore, povedo, da je pot vozna.

Lepa je vožnja med zasneženim drevjem po snegu. Skoro neopazno se dvigamo po vijugah proti cerkvi. Pot je krajša, kot se je zdelo. Ustavili smo se pred mogočno cerkvijo in samostanom ter poslopji za goste. Zvem, da je to benediktinska opatija iz 11. stoletja. Izredna lega je inspirirala Wagnerja pri komponiranju Parsifala. Samostan je središče katalonskega duhovnega, intelektualnega, liturgičnega in umetniškega življenja. Letno prihaja sem gor več kot

pol milijona romarjev. Samostan stoji 725 metrov visoko. Montserrat sam je pa visok 1235 metrov.

Ogromna enoladijska elegantna cerkev je iz druge polovice 16. stoletja. Po stopnicah vodi pot visoko zadaj za glavni oltar, kjer je v prestolu La Virgen Morena, črna Marija. Je to ne prav velika romanska skulptura iz konca 12. stoletja. Patrona Katalonije. Debele votivne sveče pričajo o veri in stiskah in uslišanih Kataloncev.

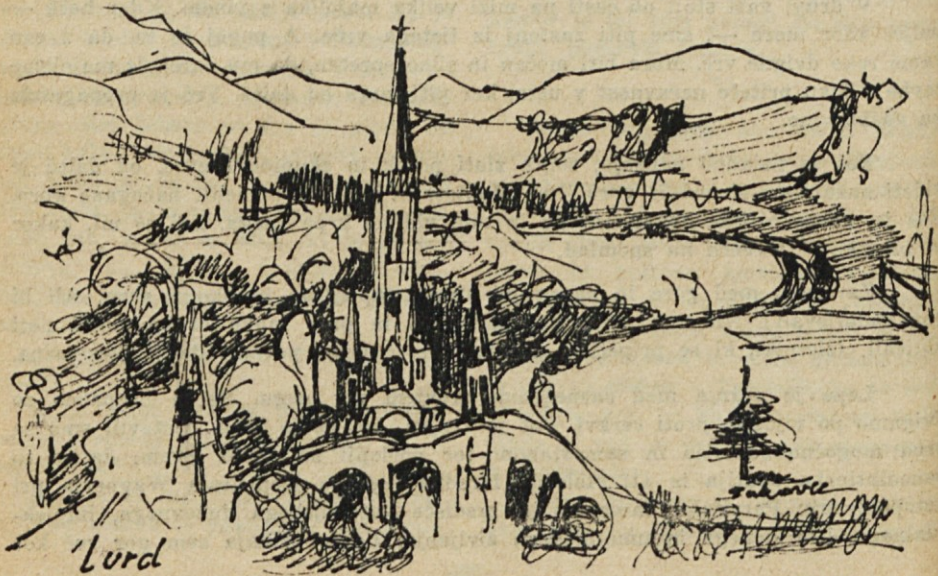
K romanju spada tudi kosilo. Restavracija je prav tako v sklopu opatije. Jé se ne slabo in ne poceni. Seveda: jesti dobrih 50 km iz Barcelone, 700 m visoko, ob najbolj slavni romarski cerkvi in še obdan od snega — čeprav vsaj to zadnje ni zasluga ljudi —, vsemu je treba dati primerno ceno.

Na poti nazaj prihajajo misli na naše Brezje, na našo Slovenijo. Tudi Katalonija je plačala rdečim svoj davek. A Slovenija ga še vedno plačuje. Do kdaj?

1. januarja

V Barceloni je še marsikaj zanimivega, a naštevanje vseh zanimivosti utegne postati kaj nezanimivo. Preden odidem na pot po Evropi, naj kar na hitro zmečem kakor v kovček nekatere vtise zadnjih dni.

Španska TV je manj razgibana kot argentinska, tudi manj je je, a je po programih solidnejša. Brezposelnosti v španiji ni. Cene so višje, a tudi zasluži se več. Vsako leto na božični dan priredijo v barcelonskem pristanišču plavalne tekme. No ja... Dobimo se s Slovenci: dr. Doganocem, g. Brandsteterjem in

dr. Drobničem. V Španiji denarja ni mogoče menjati kar tako. Tujec more tuj denar kupiti le s tujim denarjem.

2. januarja

Odhod. In zažvižgal je vlak skozi mrak. Ne, skozi mrak ne, ker se je vlak premaknil točno ob 10 dopoldne. Moj prvi cilj je Lurd. Vozimo se proti severu, da bomo prav blizu obale prestopili špansko-francosko mejo. Pokrajina je silno prijetna. Je rahlo vzpeta, posamezne njive so kakor urezane v pokrajino ali dvignjene pol metra nad njo, drevesa, nekaj skal, grmovje — slikarji bi našli tu bogate motive. Barve so tople, vse je nekam rdeče, dobro, domače. Ni še iglavcev, a je kar čutiti v pokrajini Evropo.

Sopotniki so spodobno zatopljeni vsak v svoj časopis ali revijo, voz ne dela ravno vtis prvega razreda, čeprav nosi prav sramežljivo tak napis.

V Cerbère izstopimo. Treba je skozi carinarnico in obmejno stražnico na drugo stran kolodvora. Zanimivo je, da ima Španija tir kakor Argentina. Ostala Evropa ima ožje tire. Francoski vlak je lepši, pa tudi hitrejši.

Pokrajina dobi počasi nenavadno severno podobo. Blizu Narbonna se vozimo ob morju in jezeru: mraz in popoldansko sonce, nad vodo rahle meglice, race in čoln, kočje ob jezeru, zelene od mahu in vlage — kakor bi se vozil kje na severu Evrope.

Skrbni oče poleg mene nadzoruje dvanajstletno deklico, ki se pridno uči latinsko. Neki vojak me prosi, naj mu popazim prtljago: imam vtis, da ga zanima osebica v drugem kupéju.

Narbonne. Spet je treba presesti. Ogledujem si na postaji kako imajo na posebni deski pod steklom naznačene posamezne vlake: tam so v vrsti mali vozovi iz lepenke, prav kakor bo vlak sestavljen. Tako si popotnik lahko že ob tisti deski izbere svoj razred, bližino jedilnega voza in rep ali glavo vlaka. Mrak se spušča nad mrzle strehe.

Ljudje v vozu se menjavajo kakor zunaj vlaka mesta: Carcassonne, Toulouse, Tarbes, Lurd. Na kolodvoru se zanimam za duhovniško hišo. Neki šofer s hotelskim avtom se mi ponudi, da me bo mimogrede peljal tja. Dobro.

Res, prav blizu bazilike, katere razsvetljeni križ je videti, stoji hiša sv. Tomaža Akvinskega, namenjena duhovnikom. Pozvonim. Ura je že čez deveto. Redovnica mi odpre, me zapiše v sprejemno knjigo, mi odkaže sobo in mi želi lahko noč. Še prej mi pove, da bom jutri lahko maševal, kadar bom hotel.

3. januarja

Zjutraj jo že v temi mahnem preko mostu k baziliki. Čudovit mir in šum reke ustvarjata religiozno razpoloženje. Po parku stopam mimo bazilike na desno, tja kjer je votlina. Maše še ni, nekaj ljudi sedi v klopih pred čudežnim mestom. Grem v zakristijo, da se zmenim za mašo. Zakristan v talarju ni prijazen: zapisati bi se moral za maševanje že sinoči zgoraj na tajništvu. Sedaj je prepozno. Prav. Bom že kje maševal. Odidem v klop.

Čez nekaj minut pride zakristan za menoj: če bi rad v votlini maševal, naj vprašam na tajništvu, če se še da urediti, vendar bo treba čakati do devetih. Po lepo speljani poti navkreber za bazilike in votlino hitim na tajništvo. Hitro je vse urejeno.

Votlina človeka prevzame, ko se zamisli na dogodke, ki so se tu odigrali. Dejstvo, da sedaj pozimi skoraj ni romarjev, verjetno še vse občutneje stopnjuje. In čeprav sta obe baziliki zares lepi, je le glavno tukaj, ob votlini.

Kar ne morem se prav zavesti, da sem na najznamenitejši krščanski božji poti, na podnožju Pirenejev. Nekaj let več kot sto je od dogodkov. To je tista votlina Massabielle, kjer je mlinarjevi hčerki iz Lurda Bernadetti Soubirous Marija rekla: „Jaz sem Brezmadežno spočetje.“ Pet milijonov romarjev prihaja letno sem.

Sedaj šele prav vidim grad ob mestu, most čez Pau in ves prostor prikazovanj. Asfaltirana snažna cesta pelje od mostu do bazilike. Na levi je ogromna ploščad, porasla s travo, namenjena procesijam, pod njo je pred šestimi leti zgrajena podzemeljska bazilika sv. Pija X. Stopim vanjo. Je reš ogromna, ovalna, a dela vtis nečesa neizdelanega, ker je vsa v surovem betonu. V njej je prostora za 20 tisoč ljudi. Na koncu te ploščadi ovijeta dve cesti vhod v cerkev Sv. rožnega venca, ki je v bizantinskem stilu. Nad njo je bazilika, zgrajena v gotskem stilu. Pod desno cesto na vznožju skale, ki nosi baziliko, in na levi strani reke je čudežni studenec, votlina in naprej kopališča za bolnike.

Mestece je snažno, lepo, ceste čiste, trgovine s svetimi predmeti se kar gnetejo druga ob drugi. Trgovine in hoteli tekmujejo med seboj s svetimi imeni. Menda bi imena prav vseh svetnikov našel na lurških poslopjih.

Pri mizi nas je devet duhovnikov: Poljak, ki je na poti v Brazilijo, kanadki redemptorist, šest Francozov in jaz. Poljak zna največ nemščine, razen poljščine, redemptorist italijanščine razen angleškega, ostali francosko.

Ponovno si ogledam ves prostor prikazovanj.

Ob 20.10 moram na vlak. Na zemljevidu pregledam pot: po isti progi se bom peljal nazaj k morju v Narbonne, od tam pa proti severovzhodu v Montpellier, Nîmes, Avignon in proti severu ob Rodanu v Lyon. Jutri zjutraj ob šestih moram biti v Lyonu. Od tam imam blizu v Ars.

V istem oddelku sta starejša Francoza iz Marseilla. Zlasti on je izredno zgovoren, pozna vsa mogoča vina in kar emaka, ko jih opisuje. Pri oknu sedi španski par srednje starosti. Španec, bled droben delavec, klepeta v diagonalni s Francozom, da je kaj.

4. januarja

Ob eni sta Francoza izstopila. Šele tedaj ugasnem luč. Španca se poslovita ob pol petih.

Ob šestih smo v Lyonu, prav kakor je napisano na voznem redu. Čez pol ure imam lokalni vlak za Villefranche na Sačni, od tam pa sam Bog ve, kako bom prišel v Ars.

IZ Villefrancha je le trikrat na dan zveza z Arsom. Devet kilometrov. Jutro je vlažno, mrzlo. Na motornih kolesih se vozijo mimo delavci in delavke v tovarne. Napotim se peš. Mimo pripelje avtobus brez potnikov. Ustavim ga. Potegne me štiri kilometre. Spet pešačim. Potem ustavim zasebni avto. V njem je uradnik iz občine, ki se pelje v Ars kontrolirat moko. Rad me vzame v avto. Mlajši, okrogel, prijazen človek.

Pripeljeva se po rahlo valoviti pokrajini prav pred arško cerkev. Zahvalim se mu, denarja noče.

Vasica je res vasica. Nima niti 400 prebivalcev. Pred stopetdesetimi leti je tu umrl sveti župnik Janez Vianney.

Po stopnicah stopam k obzidju cerkve. Takoj je videti, da je v začetku prvotna cerkvena, ki se pa podaljšuje v kasneje zgrajeno baziliko. Na majhen prostor je težko zgnesti veliko gmoto in to je tu takoj vidno. Vstopim. Dobim zakristana. Čeprav je na prvi pogled mrzel in pust, je dobra duša. Takoj mi pripravi oltar sv. Janeza Krstnika, pri katerem je arški župnik skozi trideset let maševal. V isti stranski kapelici nasproti oltarja je slavna spovednica, kjer je svetnik toliko dobrega storil. Celo svetnikov kelih mi da zakristan za maševanje.

Za menoj mašuje kanadski duhovnik. Ogledujem si cerkev; kapelica sv. Filomene, ki je bila župniku tako pri srcu, dalje kapelica sv. Mihaela nadangela, prižnica. Vse se mi zdi kakor v miniaturi in vendar kakšno svetost je v tem neznatnem okvirju dosegel sv. Vianney. Ali ni prav v tem veličina krščanstva? Stari zvegani kamni v tlaku polnijo človeka s spoštovanjem. Mala cerkvena se razširi v večjo, ki je seveda modernejša. Na desni strani je v stekleni rakvi svetnikovo truplo. Prevlečeno je z voskom, a je dobro spoznat Vianneyev obraz.

Stare cerkve se drži Vianneyevo stanovanje: zakajena kuhinja z močno tramastim stropom, pletenim že izdelanim stolom, štedilnikom iz surove opeke, ponvmi, košaro, omaro. Kako je vse neznansko revno in preprosto.

V hiši Previdnosti sv. Jožefa me sestre prijazno sprejmejo. Določijo mi sobo z ogromno visoko posteljo. Stara neznatna sestra mi prinese zajtrk: veliko skodelo, velik vrč kave in mleka, velike kose kruha, maslo in sladkor. Ali se mi zaradi lakote zdi vse tako veliko ali pa je res tu še tista poštena vaška preprostost, kjer ti za pošten denar tudi pošteno jesti dajo.

Danes bom ostal v Arsu. Popoldne si ogledam bližnjo pokrajino. Zelo spominja na našo Dolenjsko, čeprav je tu manj vzpetin. Zvečer me sestre povabijo gledat televizijo: po vsej Evropi prenašajo papežev odhod v Palestino.

(Bo še)

B. R.

Zavedajte se, da radio in televizija predstavljata velesilo na področju kulture, vzgoje, javnega mnenja, veliko vplivata na zasebno mišljenje, modo in orientacijo duš. Vplivata na tiste, ki pravijo, da hočejo biti nosilci in učitelji življenja. Mi smo žalostni in obžalujemo, ko se radio in televizija s svojim delom oddaljita od svojega različnega namena. Nas skrbi kraljestvo božje, smo v skrbi za duše, za katere smo pred Bogom odgovorni. (Sv. oče Pavel VI. tehnikom radia in televizije 26. 2. 1964.)

Vsem, ki si prizadevajo za širjenje katoliškega tiska želimo, da jim Bog da moči vztrajati pri njihovem delu, da se bodo vedno zavedali poslanstva katoliškega tiska, katerega namen je tudi združiti katoličane v mišljenju in prizadevanjih, da se bodo branili zmot in vedno ostali pričevalci Kristusovi, ki jih sodobni svet tako zelo potrebuje. (Sv. oče Pavel VI. v poslanici bolonjskemu kardinalu Lercaru 7. 3. 1964.)

Kdo se ne bi žalostil, ko bi videl kako žalosten konec stoletnega dela in prizadevanj? Katoliška Cerkev je potom svojih misijonarjev v Sudanu, širila v tej deželi nauk Kristusov, se trudila za napredek civilizacije in kulture, gradila šole in druge ustanove, postavljala temelje povezanosti in bratstva med narodi. Z izgonom misijonarjev se hoče to delo uničiti. Verniki so ostali brez duhovnikov, delo je zaustavljeno, seje se negotovost in nestrpnost. Iz ljubezni, ki jo gojimo do te dežele in vseh ljudstev Afrike izhaja upanje, da bodo pristojne oblasti krenile na pravo pot in popravile storjene krivice. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru misijonarjem izgnanim iz Sudana, dne 10. 3. 1964.)

Vesoljni cerkveni zbor je veliko delo in zahteva veliko potrpljenja in dela. Večkrat se opazi kakšen zastoj, kakšna nejevolja, vendar vse delo vodi k velikim zaključkom. Veselo in hvalevredno je prizadevanje in priprava italijanskega episkopata na tretje zasedanje. Že sedaj se pripravljajo predlogi in dekreti, ki bodo predloženi v razpravo na tem tretjem zasedanju, da bodo lahko o njih koncilski očetje razpravljali do podrobnosti in v popolni svobodi. (Sv. oče v nagovoru italijanskim škofom 14. 4. 1964.)

Vesoljni cerkveni zbor je tudi velika milost, ki jo je Gospod poslal svoji Cerkvi. Je to ena edinstvena in velika priložnost, da se lahko skupno razpravlja o vseh važnih praktičnih in dušnopastirskih vprašanjih, kakor tudi o načelnih vprašanjih naših dni. Je tudi veliko prizadevanje, da Cerkev prilagodi svoje misijonsko poslanstvo potrebam časa, potrdi svojo ljubezen Bogu. (Pavel VI. istotam.)

Apostolat je v svojem velikem pomenu in važnosti naloga papeža in škofov in v povezanosti z njimi tudi naloga duhovnikov, redovnikov in misijonarjev. Dolžnost apostolata veže tudi vsakega kristjana, je tudi njegova naloga in dolžnost. Nihče ne more biti pravi kirstjan brez ljubezni, nihče ne more biti kristjan,

če ne ljubi svojega bližnjega, brate in druge. Vsi se moramo zavedati velike odgovornosti, ki jo imamo do samega sebe in bližnjega. (Sv. oče v nagovoru v splošni avdijenci dne 4. 3. 1964.)

Ponesite iz Rima tale spomin: spomin ene, univerzalne, to je katoliške Cerkve. Molite za Cerkev. Izpričajte ji svojo pripadnost z vsem srcem. Prosite Gospoda da nam pošlje milost, da bomo lahko v Njegovi Cerkvi objeli v veliki medsebojni ljubezni tudi ločene brate, in tako edini in združeni širili Kristusov evanĝelij po vsem svetu. (V nagovoru v splošni avdijenci dne 1. 4. 1964.)

Prepričani smo, da se ti in oni problemi katoliške Cerkve v Italiji ne dajo rešiti s pomočjo zdravnika, ki mu pravimo čas, ki v sedanjih okoliščinah ne dela v našo korist, prav tako ne smemo misliti, da nas naše zaupanje v božjo Previdnost, ki ga moramo stalno in povsod imeti odveže od naših prizadevanj. Z našim delom in prizadevanji moramo božji Previdnosti ponuditi priliko za njene vposege. Vprašanja in težave se morajo reševati skupno, zato naj nikoli ne manjka zavest dolžnosti in solidarnosti pri skupnem delu. (Sv. oče italijanskim škofom 14. 4. 1964.)

Predvsem si moramo prizadevati za versko življenje med verniki. Vedno in povsod je treba najprej iskati kraljestvo božje. Liturgiĝne reforme nam bodo približale ljudstvo, treba pa je predvsem veliko moliti in prositi za potrebne milosti. Smo tudi v veliki moralni krizi, javni in zasebni. Velika naloga nas čaka na tem področju, in je potrebno složno delo za zboljšanje moralnega življenja posameznikov, družin in družbe. Storit je treba vse, da se omejijo in odpravijo kvarni vplivi, ki prehajajo na ljudstvo s pomočjo nemoralnih predstav, kina in televizije. Veliko se je treba truditi za širjenje katoliškega tiska med verniki. Le s tiskom moremo učinkovito braniti in širiti krščanska načela in vplivati na oblikovanje javnega mnenja. (Pavel VI. istotam.)

Vprašanje informativne službe je dandanes drugaĝno kot je bilo v preteklih stoletjih. Informativna služba je dandanes priznana kot splošna ĝlovekova pravica, ki se ne sme kršiti sodobnemu ĝloveku. Vsak ĝlovek ima pravico, da je o dogodkih v svetu objektivno obvešĝen, tako je že zapisal pokojni papež Janez XXIII. v okrožnici *Pacem in terris*. Pravica do objektivnih in resniĝnih informacij pa ne sme ostati samo teorija, potrebno je, da se jo povsod tudi praktiĝno priznava in širi. Tako ima ĝlovek v tem pogledu aktivno in pasivno pravico, to je, da resnico širi in da jo more nemoteno in svobodno sprejeti. Niti pri enem niti pri drugem ga nihĝe ne sme ovirati. (V nagovoru udeleženecem evropskega seminarija Združenih narodov, dne 17. 4. 1964.)

Duh katoliške univerze je katoliški, in tega se nihĝe ne sme sramovati. Poleg ostalih univerz, ki si prizadevajo za znanstveni napredek, katoliške univerze, se katoliška univerza ne sme sramovati svojih posebnosti, niti imeti strah nastopiti v javnosti. Povsod mora biti prisotna in stopati na področja kulture s koraki prijateljstva in odloĝnosti. Ne sme iskati zaĝasne slave, ampak praktiĝno uresniĝevati svoje naloge. Radi tega in v tem imajo katoliške univerze vzrok svojega nastanka in obstoja. (Sv. oĝe Pavel VI. akademskemu senatu katoliške univerze iz Milana 6. 4. 1964.)

V obrambo Pija XII. je italijanska vlada izdala sledečo izjavo: „Italijanska vlada ostro obsoja številna obrekovanja proti svetlemu spominu papeža Pija XII. od strani nekaterih italijanskih časnikov. V vladi so možje, ki so imeli priložnost od blizu gledati in opazovati veliko in človekoljubno delo pokojnega papeža v korist vsega človeštva in njegovo očetovsko prizadevanje za mir med narodi.“

V Zagrebu je letos, na binkošti, prejelo zakrament sv. birme 4250 otrok. Birmovali so trije zagrebški škofje ter škofa iz Banjaluke in Djakova.

Praški nadškof dr. Jožef Beran je bil prepeljan iz Mukarova v Radvanovo, to je bolj stran od Prage kot je bil do sedaj. To vest so češke oblasti uradno potrdile. Zdi se, da so bili vzrok za premestitev številni obiski, ki so prihajali k nadškofu Beranu. K temu nagiba tudi lega Radvanova, ki je manj priročna kot prejšnji kraj.

Nemški kardinal Bea je govoril na letošnjem romanju v Fatimi 13. maja, na 47. obletnico Marijinih prikazovanj. Romarje z vsega sveta je pozdravil v petih jezikih. V govoru v portugalsščini je poudaril namen letošnjega romanja: molitev za srečen zaključek II. vaticanskega cerkvenega zbora in združenje krščanskih Cerkev. Romanja se je udeležilo 700.000 ljudi različnih narodnosti.

Sv. oče Pavel VI. je o tisku pred kratkim rekel: „Tisk je čudovita sila. Duhovna bodočnost vsakega naroda je odvisna od njega. On bo odločil, ali bo v prihodnjem rodu družba še priznavala Boga ali ne. Katoliški časnik ni noben ne-

potreben luksuz; je kričeča potreba našega verskega življenja.“

Pred desetimi leti je bilo v Afriki le 8 domačih škofov. Danes jih je že 64. Med njimi je kardinal Rugambwa, prvi afriški kardinal. Prvi afriški škof modernih časov je bil msgr. Kiwanuka, ki ga je imenoval papež Pij XII. 1. 1939.

Kot že tolikokrat, tako je tudi pred kratkim odšlo v misijone okrog sto misijonarjev, duhovnikov, redovnic in laičkih misijonarjev. Vsi so namenjeni v Afriko. Pred odhodom jih je sv. oče sprejel v posebni avdienci in se od njih poslovil z zagotovilo: „Pojdite, ljubljeni sinovi in hčere, pojdite z mirno vedrostjo, ker veste, da boste vršili Bogu prijetno delo, v korist Cerkvi in predvsem neumrljivih duš. V trenutkih utrujenosti in malodušja mislite, da papež moli za vas, vas ljubi, vam je blizu in prosi božjega blagoslova pri vašem delu.“

V Marijino svetišče v Pompejih pride vsako leto veliko romarjev. Letos je bilo v romarskih dneh, okoli 8. maja, razdeljenih 60.000 obhajil.

Tajnik Vodstva papeških misijskih ustanov je na letošnjem zborovanju v Rimu poročal, da so te ustanove v letu 1963 izročile misijonom 24 milijonov dolarjev. Ta pomoč je namenjena škofijam za redne potrebe, za študijska središča, za šole in cerkve, za tisk, za katehiste itd. Letos bo isto vodstvo razpolagalo s 25 milijoni dolarjev.

Dva bratranca — dve skrajnosti. Bratranec kitajskega komunista Čuenlaja je prišel pred leti v Evropo zaradi študijev. V Parizu je postal katoličan

in pred kratkim je bil prav tam posvečen v duhovnika.

Kard. Vyszynski in kard. Koenig v Marijinem Celju. V začetku maja se je kard. Vyszynski skupaj z dunajskim kardinalom Koenigom udeležil romanja v avstrijskem Marijinem svetišču Maria Zell. Tega romanja se je udeležilo pet tisoč mladih avstrijskih delavcev in delavk. Kard. Vyszynski je za mlade delavce maševal in vodil križev pot.

Japonski protestantje pri sv. očetu. Sveti oče je sprejel skupino japonskih protestantov, ki so obiskali Sveto deželo. Nagovoril jih je v francoščini in izrazil svoje veselje nad tem obiskom.

Norveška ima 3.600.000 prebivalcev. Od teh jih je samo 7875 katoličanov.

1100-letnico pokristjanjenja Bolgarov so praznovali v Rimu. Slovesno službo božjo je ob številni asistenci opravil msgr. Ciril Kurtev v baziliki sv. Janeza in Pavla.

Novo priznanje patru Pierre-u. Danska vlada je odlikovala belgijskega dominikanca in mu poklonila 110.000 danskih kron, kot priznanje njegovemu delu v korist revežev v pariških predmestjih, kar pomeni doprinos k evropski kulturi.

Pri procesiji presv. Rešnjega Teleasa, katere se je udeležilo nad 100.000 vernikov, je kard. Vyszynski prosil navzoče, naj molijo, da bi voditelji držav spoštovali pravico do svobode in svoje dolžnosti izvrševali v pravičnosti.

Za prvo obletnico smrti papeža Janeza XXIII. je bila 3. junija v vaticanski baziliki spominska sv. maša. Daroval jo je beneški patriarh kard. Urbani, molitve za rajne pa je zmolil sv. oče Pavel VI.

Zakaj molčijo? Mesto Krakov na Poljskem v Galiciji ima zelo staro univerzo, ki je letos slavila 600-letnico

obstoja. Ustanovil jo je sveti kralj Kazimir, vodila pa skozi dolga stoletja katoliška Cerkev. Še sedanji krakovski škof msgr. Wojtyła je deloval pred nastopom komunističnega režima kot profesor na tej univerzi.

Sedanje oblasti pri obhajanju proslave niti z besedo niso omenile zasluge Cerkve pri nje ustanovitvi in ohranitvi. Noben zastopnik Cerkve ni bil povabljen k tem slovesnostim.

Zato je kard. Vyszynski dejal v nagovoru svojim duhovnikom: „Govorijo o svobodi Cerkve in vere, pa še toliko poguma nimajo, da bi priznali njene zasluge za narod in kulturo. Zatekajo se k molku, ker je resnica močnejša od njihove želje po pretvarjanju dejstev.“

Tri vere v eni cerkvi. Škof škofije Morogovo v Afriki msgr. Van Eliwik je v kraju Tnugi posvetil novo Cerkev, ki bo služila katoličanom, anglikancem in protestantom. Oltar za katoličane je na eni strani cerkve, na drugi pa oltar za anglikance in protestante.

Mož — duhovnik — misijonar. Pavel VI. je sprejel v zasebni avdienci 73-letnega misijonarja gobavcev msgr. Gerarda Bakkerja. Misijonar skrbi za gobavce v Kamerunu. Misijonar je oče osmih otrok. Leta 1944 je pri bombnem napadu zgubil ženo. Po končani vojni se je odločil za duhovniški poklic.

Leta 1954 je daroval prvo sv. mašo in takoj odpotoval v Afriko. Škofje v Kamerunu so mu zaupali skrb za gobavce v deželi. Teh je okoli 50.000. Da bi preskrbel potrebna sredstva za zavode in cerkve, veliko potuje po svetu, kjer govori o gobavcih.

Trije njegovi sinovi so duhovniki. Po obisku pri sv. očetu je misijonar gobavcev odpotoval v Indonezijo, kjer je njegov sin župnik v Djakarti.

Msgr. dr. Janez Jenko, novi administrator goriške nadškofije v Jugoslaviji, je prevzel upravo 29. aprila; v nedeljo, 24. maja pa je prišel med poverjene mu vernike, ki so ga sprejeli v Marijinem svetišču na Sveti gori.

Statistični pregled mariborske škofije. Mariborska škofija ima sedaj okrog 700.000 prebivalcev. 1. septembra 1963 je bilo v njej 378 duhovnikov in sicer 318 škofijskih in 60 redovnikov. Med redovniki so: frančiškani 9, minoriti 10, kapucini 8, trapisti 8, jezuiti 10, križniki 5, salezijanci 8 in dva lazarista. Rogoslovcev je 49. V prvem letniku 14,

v drugem 16, v tretjem 9, v četrtem 3, v petem 3 in v šestem 4. Skoraj vsi bogoslovci študirajo v Ljubljani.

Birma in kanonična vizitacija bo letos v naslednjih mariborskih dekanijah: Dravsko polje in Ljutomer, šaleška dolina, Nova cerkev in Murska sobota.

Upravna razdelitev mariborske škofije. Škofija je razdeljena na 28 dekanatov, 268 župnij in eno ekspozituro. Župnikov in župnikov-vikarjev ima 133; župnijskih upraviteljev je 92; vikarij-namestniki so trije; ekspozit je eden; župnijskih upraviteljev je 40; kaplanov in duhovnih pomočnikov ima 74; upokojencev pa je 28.

Od 31. marca do 2. aprila se je v semenišču v Ljubljani vršil „liturgični seminar“ za duhovnike ljubljanske nadškofije o oblikovanju nedeljske maše. Povabljeni so bili k udeležbi dekani vseh 18 dekanij, dalje zastopniki redov in iz vsake dekanije še vsaj po en duhovnik; razen tega pa so prišli še gostje iz drugih slovenskih škofij. V ožjem krogu se je seminar vršil zaradi pomanjkanja prostora (kakšna svoboda!...) in zato, da bi bilo omogočeno temeljitejše pretresanje vprašanj sv. bogoslužja.

Namen „liturgičnega seminarja“. Pri blagoslovu v kapeli je za začetek novi nadškof dr. Jožef Pogačnik v kratkem, pa vsebinsko bogatem, lepem in toplem nagovoru začrtal namen seminarja:

Po besedah konstitucije 2. vatican-

skega zbora je „liturgija vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč.“ Razpravljanja in razmišljanja na seminarju naj z močjo živega semena, ki neudržljivo raste, pripomore k temu, da bomo znali prisluhniti potrebam sedanjega človeka, da bomo torej „sprejemljivi liturgiji“ in drugič, da bomo pri uresničevanju „liturgičnega apostolata“ enotni in dejavni.

Posamezne referate na seminarju so imeli: nadškof dr. Jožef Pogačnik, generalni vikar dr. Stanko Lenič, kanonik Venčeslav Snoj, častni kanonik Karo, p. dr. Tominec in dekana Anton Smerkolj in Rafko Lešnik ter župnik dr. Ivan Merlah.

Stoletnica frančiškanov v Mariboru. Dne 1. maja je poteklo 100 let, odkar so frančiškani prišli k Materi Usmiljeni v Maribor. Potrebne korake za to naselitev je naredil že služabnik božji Slomšek, a prezgodnja smrt mu ni dopustila, da bi dočakal svoj načrt. Izvedel ga je njegov naslednik škof Stepišnik.

Poleg ogromnega dušnopastirskega dela pri Materi Usmiljeni in po župnijah Mariborske škofije in še preko njih duhovnih mej z duhovnimi vajami, tridnevnici, misijoni, so si postavili neizbrisni spomin še z zgraditvijo veličastne bazilike in lepega samostana. Dr. France Stele pravi o tem delu: „V stavbarstvu imamo samo eno vsestransko, več kot provincialno pomembno in zrelo delo, frančiškanski samostan in cerkev v Mariboru“.

Slovenski medškofijski liturgični svet. Slovenski ordinariji, zbrani dne 6. aprila 1964 v Ljubljani, so ustanovili na podlagi čl. 45 konstitucije o svetem bo-

goslužju II. vatikanskega cerkvenega zbora medškofijski liturgični svet za slovenske škofije. Njegova naloga bo, vsklajevati delo škofijskih liturgičnih svetov. V svet so bili imenovani: dr. Stanko Lenič — generalni vikar ljub. nadškofije; dr. Janez Oražem rektor semenišča; č. kanonik Drago Oberžan; Jože Vesenjaka, spiritual ljub. bogoslovja in dr. Marijan Smolik.

Papeška odlikovanja mariborski škofiji: za prelata je bil imenovan dr. Josip Meško, stolni kanonik in generalni vikar; za monsignorje so bili imenovani: dr. Jakob Aleksič, profesor Teološke fakultete v Ljubljani; Ivan Atlešek, decanus emeritus; Ivan Bogorič, profesor v pokoju; Franc Hrastelj, stolni kanonik; Peter Pribožič, nadžupnik in dekan; Konrad Šeško, župnik in dekan; Ivan Škafar, župnik in dekan; Anton Tomažič, župnik in prodekan.

Škofijska odlikovanja, podeljena od mariborskega škofa dr. Držečnika. Za častne kanonike mariborskega stolnega kapitlja so bili imenovani: Jožef Krošl, dekan; Drago Oberžan, župnik in prodekan; Ivan Vodeb, župnik in dekan.

Osebnе spremembe v ljubljanski nadškofiji: Matej Tavčar, dekan loške dekanije, se je zaradi bolezni odpovedal in bil na njegovo mesto imenovan Melhior Golob, župni upravitelj v Škofji Loki. Na župnijo Borovnica je resigniral župnik Ciril Jerina in bil imenovan za žup. upravitelja v Žabnici, za žup. upravitelja v Borovnici pa p. Mihael Žužek, SJ. Na župnijo Škocjan pri Turjaku je resigniral župnik Janez Zupančič; za upravitelja iste župnije je bil imenovan Ivan Mramor.

Ljubljanski novomašniki: V mašnike

so bili posvečeni na praznik sv. Petra in Pavla v ljubljanski stolnici tile dijakoni ljubljanske nadškofije:

Ambrožič Janez, rojen 4. oktobra 1939 v župniji Kranj; **Dular Franc**, rojen 10. julija 1938 v župniji Prešna; **Janša Jakob**, rojen 5. julija 1926 v župniji Zasip; **Kotar Franc**, rojen 29. januarja 1936 v župniji Šentrupert na Dol.; **Krnc Pavel**, rojen 27. aprila 1936 v župniji Šentrupert na Dol.; **Markelj Anton**, rojen 16. aprila 1939 v župniji Boh. Srednja vas; **Slabe Anton**, rojen 24. oktobra 1939 v župniji Bukovščica in bivajoč v župniji Jesenice na Gorenjskem.

Goriška administracija ima letos sedem novomašnikov kot ljubljanska nadškofija. Mašniško posvečenje so prejeli 28. junija na Sveti gori. Posvetil jih je ob asistenci administratorja dr. Janeza Jenka ljubljanski nadškof dr. Pogačnik.

Samo tri novomašnike ima letos mariborska škofija. So tile: **Časl Franc**, rojen 1. novembra 1936 v župniji sv. Frančiška na Stražah; **Grobelnik Peter**, rojen 8. decembra 1936 v župniji Črešnjice; **Pajk Ivan**; rojen 2. maja 1934 v župniji Planina pri Sevnici. — Mašniško posvečenje jim je na praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. junija podelil v mariborski stolnici škof dr. Držičnik.

Pok. Francu Grivcu na grob. Mesto Elenvagen an der Jagst na Württembergem, ki praznuje letos 1200 letnico obstoja, je dne 19. aprila t. l. po dveh uglednih zastopnikih poslalo na grob pok. apost. pronotarja dr. Fr. Grivca venec z zahvalnim napisom. To lepo gesto je storil mestni svet zato, ker

je dr. Grivec v svoji knjigi o sv. Cirilu in Metodu zelo simpatično pisal o Ellenvagenu.

Nastop novega generalnega vikarja ljubljanske nadškofije dr. Stanka Leniča je bil konec maja; na njegovo mesto — za župnijskega upravitelja v Sodrašici pa je bil imenovan Alfonz Grojzdek, kaplan v Zagorju ob Savi.

Novi nadškof beograjski: Po smrti dr. Josipa Ujčiča je dne 24. marca postal beograjski nadškof dr. Gabrijel Bukatko, dotedaj pomožni nadškof beograjski in apostolski administrator križevski. Novi nadškof je bil rojen v Andrijevcih, v križevski škofiji l. 1913, v mašnika posvečen l. 1939, v naslovnega škofa Severiane posvečen l. 1952, za križevskega škofa imenovan l. 1960 l. 1961 pa je bil imenovan za pomožnega nadškofa s pravico nasledstva beograjskemu nadškofu dr. Josipu Ujčiču.

MOLITVENI NAMEN

Splošni: Da bi v današnjem položaju držav našli vsi narodi temelj uspešnega in mirnega razvoja v pravilnem moralnem redu in v socialnem nauku Cerkve!

Misijonski: Da bi duhovščina misijonskih dežel, z najlepšimi darovi okrašena, mogla biti po številu sposobna zadostiti duhovnim potrebam vernikov.

Molitvena zveza za slovensko domovino: Da bi Marija, v nebesa vzeta, kateri je na Slovenskem posvečenih toliko cerkva, ohranila vero v našem narodu.

Zaključna šolska prireditev v Celovcu je bila v nedeljo, 31. maja v dvorani Delavske zbornice. Pri prireditvi je bilo nad tisoč gledalcev. Proslava je obsegala dva dela. V prvem je nastopil mladinski pevski zbor, sledila je zborna deklamacija „Dume“ ob glasbeni spremljavi, dalje telovadne vaje dijakov višjih in nižjih razredov; prvi del je zaključil izbrani dijaški mešani pevski zbor. V drugem delu so nastopili: fantovski pevski zbor, rajalna skupina fantov in deklet v belokranjskih narodnih nošah ob spremljavi tamburašev; prireditev je bila zaključena z nastopom mešanega zbora (150) dijakov in dijakinj). Kot je razvidno iz sporeda je težo prireditve nosil č. g. dr. Cigan, voditelj dijaškega pevskega zbora. Šolski nadzornik prof. Inzko je v govoru zbranim dijakom dejal, da nobena nemška gimnazija na Koroškem ne zmore kaj takega in da so zato profesorji in dijaki lahko ponosni na svoje delo.

Zaključna prireditev slovenskih nižjih šol v Trstu je bila prav tako 31. maja. Zastopane so bile skoraj vse šole. Zato je razumljiva pestrost sporeda in raznolikost podajanja, saj so se vrstile pesmi in deklamacije, dramski prizori in zborne recitacije, pravljlični prizori in proste vaje ob spremljavi harmonike in druge točke. Ob razhodu so bili vsi udeleženci mnenja, da bi take prireditve ne smele nikdar manjkati na koncu šolskega leta.

Duhovniški jubileji v Gorici. Meseča junija so obhajali svoj srebrni ju-

bilej sledeči duhovniki goriške nadškofije: č. g. **Mirko Mazora**, župnik v Šempolaju na Krasu; č. g. **Tarcizij Nardin**, župnik pri sv. Jožefu Delavcu; č. g. **Luigi Manon**, po rodu Furlan, upravlja sedaj Medejo.

Vodstvo tržaške radijske postaje je 25. januarja t. l. razpisalo nagradni natečaj za izvirna radijska dramska dela v slovenskem jeziku. Imena nagrajenih del in avtorjev: Prva nagrada — „Zadeva je končana“, radijska drama, napisal Franc Jeza; druga nagrada — „Voda sprave“, radijska drama, ki jo je napisal Alojz Rebula; tretja nagrada: — „Miramarski vodnjak želja“, radijska igra, ki jo je napisal Joško Lukeš.

Prvo obhajilo v Šempolaju je bilo na praznik presv. Rešnjega Telesa. Po maši je bila telovska procesija, ki jo je vodil č. g. Franc Štuhec, ravnatelj Marijanišča. Isti dan kot v Šempolaju je bilo prvo sv. obhajilo tudi v **Doberdodu**.

Dan duhovniških poklicev v Doberdodu in Devinu so praznovali na nedeljo po prazniku presv. Rešnjega Telesa v Doberdodu in na binškošti v Devinu. Ob obeh priložnostih je pridigal č. g. Jože Jurak.

Birma slovenskih otrok v Trstu je bila na praznik sv. Petra in Pavla v cerkvi Novega sv. Antona.

V Čedadu so 24. junija pokopali starost vseh slovenskih zamejskih duhovnikov kanonika g. Ivana Petričiča, v starosti 93 let.

Spominska proslava na čast našim pomorjenim junakom je bila v nedeljo, 7. junija v Slovenski hiši v Buenos Airesu.

Bila je skrbno pripravljena in zelo dobro obiskana. Kot prejšnja leta, tako jo je tudi letos pripravilo naše osrednje društvo „Zedinjena Slovenija“. V imenu omenjenega društva jo je pripravil g. Robert Petriček, podpredsednik ZS. Režija je bila v rokah ge. Danice Petriček; sceno je zamislila gđc. Barica Majcen, tehnično jo je uresničil g. Andrej Makek, za svetlobne efekte pa je skrbel g. Janez Kačar.

Ko se je dvignil zastor, je dvorana utihnila. Pred nami se je pokazala lepa domača pokrajina s slovenskim znamenjem.

Cvetje na grob je bil naslov tej točki. V dvorano se je razlila melodija koroške narodne pesmi „Pojdam u Rute...“, ki jo je za odrom zapela gđc. Roza Golob ob spremljavi ženskega okteta. Na oder so med tem prišla v narodnih nošah slovenske dekleta: Jožejka Debeljak, Rezka Marn in Tinka Urbančič s šopkom nageljnov in rožmarina, ga postavile pred znamenje, v katerega so prižgale svečo v spomin slovenskim žrtvam.

Uvodni govor je podal predsednik „Zedinjene Slovenije“ g. Božidar Fink. V govoru je med drugim dejal: „...ob pietetnem spominu na tiste, ki so se zavestno darovali za objektivno dobro, se spomnimo in obnovimo zavezo, ki je preko groba neuničljiva. Zato nismo samo nemi stražarji nagrobnih spomenikov, ampak hočemo biti nosilci bakle svobode, ki bomo pomagali razsvetlje-

vati temo in iskati pot, ki bo domovini v srečo.“

Osrednja točka je bil govor ge. Vere Debeljakove z naslovom „Slovenska žena spominu naših žrtev“. V govoru, polnem lepih bogatih misli, je dejala:

„Slovenska žena je šla skozi morje trpljenja, ki je vtisnilo njenemu obrazu svoj pečat. Njeno resno gledanje na življenje, utrjeno ne samo v polpretekli dobi, temveč v tisočletni borbi naroda za obstoj, je prešlo tudi na njeno hčer: zato mladi slovenski fantje v našem dekletu ne smete iskati nališpane brezskrbne igrarice. Zavedajte se, da je dediščina slovenskega dekleta zasidrana v tradiciji borbe za vero in narodnost in da bo le tako dekle znalo varovati čistost slovenskega ognjišča, da bo le tako dekle moglo biti močna in zvesta spremljevalka moža, od katerega bo življenje in bodočnost našega naroda terjala celega človeka. Naša borba še ni zaključena, smo morda šele na nje začetku, in rešitev in rast naroda bo v tvojih rokah, draga mladina. Zmagoslavni boste izšli iz te borbe le, če bo vaša žena in mati vaših otrok zvesta slovenski tradiciji vere in žrtve!

Slovenska žena je v tem trpljenju, v teh bojih dozorevala v polnost: postala je enakovredna borilka ob strani moža: enaka v trpljenju, enaka tudi v življenju.“

Po govoru so se razvrstila v polkrogu slovenska dekleta v narodnih nošah. Pred nje je stopila gđc. Alenka Jenko, predsednica SDO in imela govor pod naslovom „Povest mladih“.

V njem je prikazala trpljenje slo-

venskega otroka, med drugo svetovno vojno, med to dobo, ki je tudi mladini vtisnila svojo podobo.

Dekliški zbor je nato pod vodstvom g. Rudija Brasa zapel „Oj, hišica očetova“ in „Kje so tiste stezice“.

Kdo bi izmeril tvojo ljubezen mati je bila naslednja točka — recitacija, ki jo je podala gdč. Alenka Bras.

Po trnjevi poti je bil naslov sceni, ki je prikazala trpljenje slovenske žene — matere v komunističnem taboru — bunkerju. V njeni vlogi je nastopila ga. Majda Volovšek. Pretresljivost te scene je povečal dvospev gdč. Anice in Marije Mehle, ki sta ob spremljavi na kitaro gdč. Lidije Bras zapeli „Mamica moja“ in „Oh, kako je dolga pot“.

Ženski zbor je zapel še „Oj, ti moj dom“ in „Kje prijazne ste višave“. Za konec pa vsi: „Oče, mati, bratje in sestre“.

Sveto mašo za žrtve, ki je sledila proslavi, je daroval č. g. direktor Anton Orehar. V govoru je dejal: „Kot Judita v stari zavezi, ki je rešila mesto Betulijo v trenutku, ko so vsi čakali nje-govega padca, tako je slovenska žena-mati in z njo dekle ohranjala življenje slovenskega naroda, prav odločilno: v stoletjih potujčevanja... v dobi majske deklaracije... ko je stopil v miselnost in življenje Slovencev brezbožni komu-nizem. Morda slovensko ženo še čaka najtežja dolžnost, da svoj narod ohrani doma in v tujini. Le moška pamet včasih odpove. S svojo besedo naj žene, ki čutijo odgovornost, vsem odgovornim na vseh poljih zakličejo Juditine besede: „Zdaj torej bratje, ko ste starešine v božjem ljudstvu in je od vas odvisno njih življenje, dvignite njih srca s svojo besedo.“

Med sv. mašo je pel pevski zbor „Gallus“ pod vodstvom g. dr. Julija Savellija. „Reši me“ pa so zapeli: g. direktor Anton Orehar, g. župnik Gregor Mali, g. Jurij Rode, g. Edvard Škulj in g. Marijan Bečan — oba bogoslovca iz Adrogeja.

Proslava se je vsem navzočim rojakom globoko vtisnila v spomin.

Otroci naših šolskih tečajev so v nedeljo, 21. junija počastili mladinskega zavetnika sv. Alojzija v dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu.

Na programu je bila najprej sv. maša s skupnim sv. obhajilom, za tem pa pravljíčna igra v štirih slikah F. Milčinskega „Zvezdica zaspanka“.

Sv. mašo je daroval g. direktor Anton Orehar. Bila je zborna maša s petjem. Na harmonij je igral g. Štefan Drenšek. V cerkvenem govoru je g. direktor pokazal na sv. Alojzija kot vzor slovenski mladini.

Pravljíčna igra „Zvezdica zaspanka“ je bila na izredni višini. Režija je bila v rokah ge. Marice Debečeve. Igrali so otroci slovenskega šolskega tečaja iz Morona, ki ga vodi gdč. Mija Markež. Sceno je pripravil g. Medic.

Jalnovi „Bratje“ v Ramos Mejiji. V zaključek proslav 15-letnice slovenske službe božje v Ramos Mejiji je bila v nedeljo, 14. junija Janeza Jalna drama v štirih dejanjih „Bratje“. Režija je bila v začetku v rokah g. Špeha, pozneje ge. Eme Blejčeve: Igrali so: g. Perharič, gdč. Barbka Maček, gdč. Marjana Hribar, gdč. Fani Grum, g. Ivan Oven, g. Niko Lazar, g. Fajfar, g. Miklave, gdč. Cilka Novak, g. Silvo Lipušček in ga. Ema Blejec. Igra je dobro uspela.

POVERJENIKI:

Argentina:

Dušnopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Paroquia do
Santissimo Sacramento,
R. Tutola 1125,
Vila Mariana,
Sao Paulo — S. P.,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak,
3547 East 80th Street,
Cleveland, Ohio. U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn,
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
650 pesov.

za ZDA in Kanado
5 dolarjev;

za Avstralijo 95 šilingov;

za Italijo 2.000 lir;

drugod
protivrednost dolarja.

KJE JE KAJ

Pet desetak za pet kontinentov	449
Očiščenje v ognju	450
K maši, bratje!	458
Upanje in ljubezen	460
Tehnik	461
Sprašujete — odgovarjamo	464
Pij XII. na zatožni klopi	467
Potem je Bog naredil človeka	471
Poroka	475
Zimske luči	479
Vpliv umetnosti na vero Slovencev	483
Za mlade ljudi	486
Podrti viharnik	492
Odisej iz Komende	494
V Evropo in nazaj	497
Papež je govoril	502
Svetovne novice	504
Od doma	506
Molitveni namen	508
Slovinci po svetu	509
Iz Argentine	510

LETO XXXI.

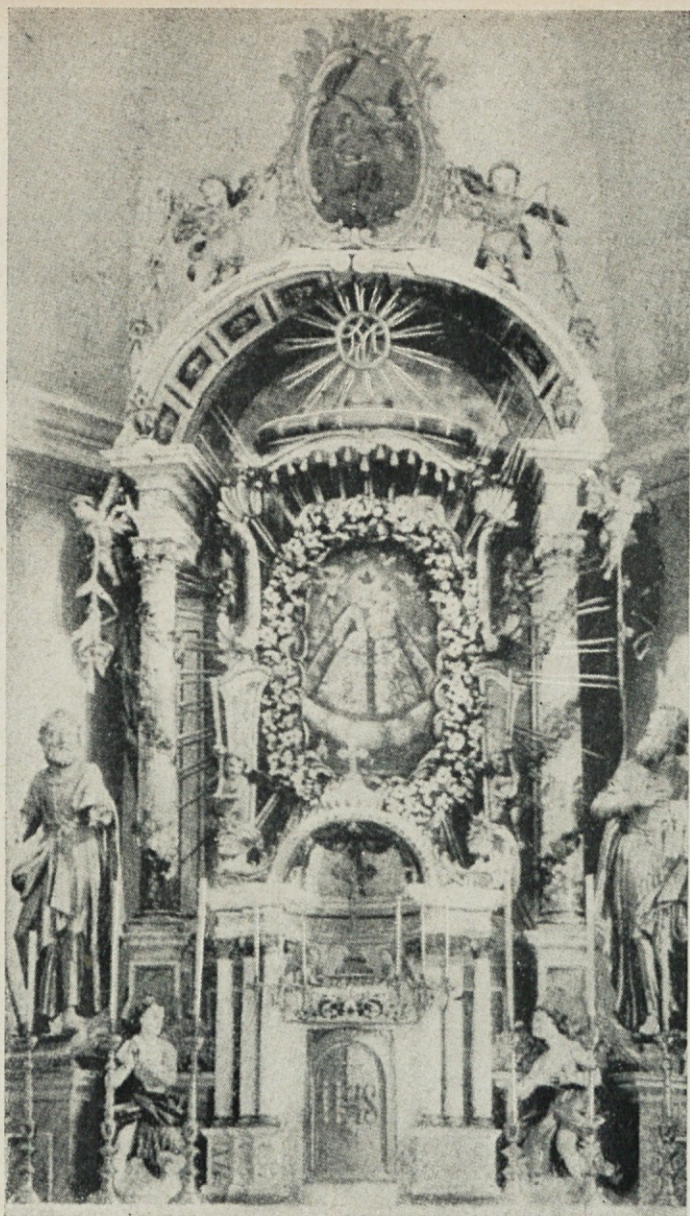
Štev. 8

AVGUST 1964

**duhovno
življenje**
la vida espiritual

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anton Orehar), urejujeta pa dr. Branko Rozman in dr. Alojzij Starc. — Editor responsable: Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 574.991.

Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

Veliki oltar cerkve v Kokri, iz prve polovice XIX. stoletja

Ovitek: Ivan Bukovec

